

D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld

Wet 21 december 2009 – Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld, statuut, toegang, betalingssystemen (uittreksel art. 4–7, 8–9, 20, 39, 59–61)	489
Wetboek – Wetboek van Economisch recht, ingevoerd bij wet 28 februari 2013 (uittreksel art. I.9, VII.2–VII.3)	498

Wet 21 december 2009 }1[op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen]1
(B.S., 19 januari 2010)

►1. Opschrift vervangen bij art. 3 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

(Uittreksel)

}1[BOEK 1

DOEL – TOEPASSINGSGBIED – DEFINITIES]1

►1. Opschrift vervangen bij art. 4 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

Art. 4. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

1° betalingsdienst: elke bedrijfsactiviteit bedoeld in bijlage I;

de activiteiten bedoeld in bijlage II vallen niet onder de toepassing van deze wet;

6° betalingsdienstaanbieders: de in artikel 5 bedoelde instellingen en overheden die betalingsdiensten verrichten;

7° betalingsdienstgebruiker: natuurlijke of rechtspersoon die in de hoedanigheid van betaler, begunstigde of beide van een betalingsdienst gebruikmaakt;

8° betalingsinstelling: een instelling als bedoeld in titel II;

►1[31° instelling voor elektronisch geld: een uitgever van elektronisch geld als bedoeld in Boek 3, Titel 2;]1

►2[32° uitgevers van elektronisch geld: de instellingen en andere entiteiten bedoeld in artikel 59, waarvan de werkzaamheden bestaan in het uitgeven van elektronisch

geld, en de rechtspersonen die vrijgesteld zijn op grond van artikel 105;]2

►3[33° elektronisch geld: een elektronische, met inbegrip van magnetische, opgeslagen monetaire waarde vertegenwoordigd door een vordering op de uitgever, die is uitgegeven in ruil voor ontvangen geld om betalingstransacties te verrichten in de zin van artikel 4, 2°, van deze wet, en die wordt aanvaard door een andere natuurlijke of rechtspersoon dan de uitgever van elektronisch geld;]3

►4[34° houder van elektronisch geld: een natuurlijke of rechtspersoon die geld overhandigt aan een uitgever van elektronisch geld in ruil voor de uitgifte van elektronisch geld door die uitgever;]4

►1. – 31° toegevoegd bij art. 7, b), wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►2. – 32° toegevoegd bij art. 7, b), wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►3. – 33° toegevoegd bij art. 7, b), wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►4. – 34° toegevoegd bij art. 7, b), wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

}1[BOEK 2

STATUUT VAN DE BETALINGSINSTELLINGEN, TOEGANG TOT HET BEDRIJF VAN BETALINGSDIENSTAANBIEDER EN TOEGANG TOT BETALINGSSYSTEMEN]1

►1. Opschrift ingevoegd bij art. 8 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

}1[TITEL 1

BETALINGSDIENSTAANBIEDERS]1

►1. Opschrift ingevoegd bij art. 9 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

Art. 5. ►1[Onverminderd de bepalingen betreffende hun statuut, mogen alleen de hiernavolgende instellingen of overheden betalingsdiensten aanbieden in België:

1° ►2[kredietinstellingen naar Belgisch recht, kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de EER, die gemachtigd zijn om in hun land van herkomst betalingsdiensten aan te bieden en die in België werkzaam zijn op grond van de artikelen 312 of 313 van de bankwet, en bijkantoren van kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een staat die geen

lid is van de EER, die in België zijn gevestigd overeenkomstig artikel 333 van de bankwet;]2

2° instellingen voor elektronisch geld naar Belgisch recht, instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de EER en die in België werkzaam zijn op grond van artikel 91 van deze wet, en, voor de betalingsdiensten die voor hun activiteit van uitgifte van elektronisch geld vereist zijn, bijkantoren van instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een staat die geen lid is van de EER,

die in België zijn gevestigd met toepassing van Boek 3, Titel 2, Hoofdstuk 3;

3° de naamloze vennootschap van publiek recht bpost;

4° de Nationale Bank van België en de Europese Centrale Bank, wanneer zij niet handelen in hun hoedanigheid van monetaire of andere publieke autoriteit;

5° de Belgische federale, gewestelijke en lokale overheden en de overheden van de gemeenschappen in België,

wanneer zij niet handelen in hun hoedanigheid van publieke autoriteit;

6° de betalingsinstellingen bedoeld in Titel 2, met inbegrip van de rechtspersonen die geheel of gedeeltelijk zijn vrijgesteld op grond van artikel 48.¹

►1. – Na wijzigingen, vervangen bij art. 10 wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►2. – 1° vervangen bij art. 123 wet 25 april 2014, *B.S.*, 7 mei 2014, inwerkingtreding: 7 mei 2014 (art. 202, § 1, lid 1)

Simon Landuyt

Enkel de door de Wet limitatief opgesomde entiteiten mogen betalingsdiensten aanbieden in België. Het betreft in de eerste plaats vergunde kredietinstellingen, instellingen voor elektronisch geld en betalingsinstellingen. Daarnaast mogen een aantal overheden en gerelateerde publieke entiteiten betalingsdiensten aanbieden. Tenslotte kunnen ook de op basis van artikel 48 van de Wet vrijgestelde rechtspersonen betalingsdiensten aanbieden in België. Dit zijn entiteiten die aan specifieke voorwaarden voldoen waarvan de belangrijkste is dat het gemiddelde van het totale bedrag aan betalingstransacties die zij uitvoeren niet hoger is dan 3.000.000 euro per maand.

Indien een persoon zonder vergunning of toelating toch betalingsdiensten zou aanbieden, zal deze echter ter bescherming van de contracterende betalingsdienstgebruiker te goeder trouw alsnog aan de dwingende bepalingen van Boek VII WER onderworpen zijn (art. 1.9, 2°, *in fine* WER), los van het feit dat hij zich onder de Wet blootstelt aan administratieve en strafrechtelijke sancties.

Een entiteit zal maar worden beschouwd als betalingsdienstaanbieder indien deze dienst een hoofdactiviteit van de onderneming uitmaakt en niet aanvullend is bij de levering van andere geproduceerde goederen of geleverde diensten (P.E. BERGER en S. LANDUYT, "Toepassingsgebied van de Wet Betalingsdiensten en de Wet Betalingsinstellingen", in INSTITUUT FINANCIËEL RECHT (ed.) *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 136-138). Zo is het bijvoorbeeld logisch dat een advocaat of een notaris die gelden op zijn derdenrekening voor cliënten aanhoudt en betalingstransacties uitvoert geen vergunning als betalingsdienstaanbieder dient te bekomen. Immers, de finaliteit en de hoofdactiviteit van het beroep van advocaat of notaris bestaan niet uit het aanbieden van betalingsdiensten, maar in het verstrekken van juridische diensten (Financial Services Authority, "Perimeter Guidance (Payment Services Scope) Instrument 2009, FSA 2009/19, 10).

Wat betreft het territoriaal toepassingsgebied is op prudentieel vlak de klassieke visie van de Belgische toezichthouder dat een financiële dienst en bijgevolg *mutatis mutandis* een betalingsdienst, geacht wordt in België te zijn aangeboden indien a) de betalingsdiensten geleverd worden in België; of b) een betalingsdienstaanbieder actief betalingsdienstgebruikers in België solliciteert (bv. door middel van verkoop op afstand en marketing technieken of advertenties) (CBFA, Circulaire 2009/17 betreffende financiële diensten via het internet: prudentiële vereisten, 7 april 2009, 8). Deze visie van de Belgische toezichthouder gaat gedeeltelijk in tegen de zienswijze van de Europese Commissie. Zo verduidelijkt een interpretatieve mededeling van de Europese Commissie die betrekking heeft op de tweede bankrichtlijn (Interpretatieve mededeling van de Commissie van 20 juni 1997 betreffende vrij verrichten van diensten en algemeen belang in de tweede bankenrichtlijn, p. 7) dat om te bepalen waar een werkzaamheid inzake financiële diensten wordt uitgeoefend, moet nagegaan worden op welke plaats de kenmerkende prestatie kan gelocaliseerd worden. De kenmerkende prestatie is de prestatie die het wezen van de dienst vormt en waarvoor betaling is verschuldigd. De Europese Commissie verduidelijkt dat wanneer een instelling voornemens is de kenmerkende prestatie van de dienst te verrichten door met het oog op deze dienstverlening een personeelslid te zenden naar het grondgebied van een andere lidstaat, dit zou betekenen dat er een aanbod op het grondgebied van die lidstaat is. Daarentegen kunnen diensten op afstand vanuit de ene lidstaat naar een andere, zoals via internet, volgens de Europese Commissie, en in tegenstelling tot de visie van de Belgische toezichthouder, in wezen niet worden geacht werkzaamheden te zijn die op het grondgebied van deze laatste lidstaat worden uitgevoerd. Ook worden intra-communautaire reclame en -aanbiedingen niet geacht enige vergunnings- of paspoortverplichting op gang te brengen.

Het territoriaal toepassingsgebied voor prudentiële doeleinden, zoals opgenomen in de Wet, dient onderscheiden te worden van het territoriaal toepassingsgebied zoals opgenomen in boek

VII WER (zie toelichting bij art. VII.2. WER en P.E. BERGER en S. LANDUYT, "Toepassingsgebied van de Wet Betalingsdiensten en de Wet Betalingsinstellingen", in INSTITUUT FINANCIËEL RECHT (ed.) *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 99-157).

TITEL 2 DE BETALINGSINSTELLINGEN

HOOFDSTUK 1 DE BETALINGSINSTELLINGEN NAAR BELGISCH RECHT

Afdeling 1 Vereiste van bedrijfsvergunning

Art. 6. ¹[Iedere rechtspersoon naar Belgisch recht die in België betalingsdiensten wil aanbieden als betalingsinstelling, moet, vooraleer zij haar werkzaamheden aanvat, een vergunning verkrijgen van de Bank, ongeacht de overige plaatsen waar zij haar werkzaamheden uitoefent.]¹

²[In België mogen alleen betalingsinstellingen die in België zijn gevestigd en betalingsinstellingen die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de EER en

die in België werkzaam zijn in het kader van het vrij verichten van diensten op grond van artikel 39, publiekelijk gebruik maken van de termen «betalingsinstelling», inzonderheid in hun naam, in de opgave van hun doel, in hun effecten, waarden, stukken of in hun reclame.]²

¹ – Lid 1, na wijziging, vervangen bij art. 11, 1°, wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

² – Lid 2 toegevoegd bij art. 11, 2°, wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

Simon Landuyt

De Richtlijn Betalingsdiensten (Richtlijn nr. 2007/64/EG van het Europees Parlement en de Raad, 13 november 2007 betreffende betalingsdiensten in de interne markt tot wijziging van de Richtlijnen 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG en 2006/48/EG, en tot intrekking van Richtlijn 97/5/EG, *Pb.L.* december 2007, afl. 319/1) heeft een nieuw type financiële instelling in het leven geroepen, namelijk de betalingsinstelling. Om de juridische belemmeringen voor de markttoegang te verwijderen, was het immers noodzakelijk één enkele vergunning in te voeren voor alle aanbieders van betalingsdiensten die geen deposito's in ontvangst nemen noch elektronisch geld uitgeven.

De betalingsinstelling heeft een eigen prudentieel statuut onderworpen aan een voorafgaande vergunning en aangepast aan het risiconiveau van haar activiteiten, dat wordt uitgewerkt in de Wet.

Het gebruik van de term betalingsinstelling wordt uitdrukkelijk beschermd door artikel 6 van de Wet.

Art. 7. Bij zijn vergunningsaanvraag voegt de aanvrager de volgende gegevens:

1° een programma van werkzaamheden, met opgaaf van de voorgenomen betalingsdiensten en de in artikel 21, §§ 1 en 2, bedoelde andere werkzaamheden;

2° een bedrijfsplan met inbegrip van een financiële planning voor de eerste drie boekjaren, welke aantoont dat de aanvrager beschikt over de voor zijn werkzaamheden en voorgenomen werkzaamheden passende systemen, middelen en procedures om een gezonde bedrijfsvoering inzake betalingsdiensten te garanderen;

3° het bewijs dat de aanvrager beschikt over het in artikel 11 bedoelde aanvangskapitaal;

4° ¹[...] een beschrijving van de maatregelen die de instelling overeenkomstig artikel 22, § 1, heeft genomen ter bescherming van de middelen van de betalingsdienstgebruikers;

5° een beschrijving van de door de aanvrager genomen maatregelen op het vlak van goed bestuur en interne controlemechanismen, daarin begrepen de van toepassing zijnde procedures inzake administratieve en boekhoud-

kundige organisatie en risicobeheer, waaruit de naleving blijkt van artikel 14, §§ 1 tot en met 3;

6° een beschrijving van de interne controlemechanismen die de aanvrager heeft opgezet om te voldoen aan de verplichtingen bepaald bij de Verordening (EG) nr. 1781/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2006 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie over de betaler en het bepaalde bij de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;

7° een beschrijving van de organisatiestructuur van het betalingsdienstenbedrijf van de aanvrager, met in voorkomend geval een beschrijving van het voorgenomen gebruik van agenten en bijkantoren en van de regelingen voor uitbesteding, alsmede van zijn deelname aan een nationaal of internationaal betalingssysteem;

8° de identiteit van natuurlijke of rechtspersonen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, in het kapitaal van de aanvrager, een gekwalificeerde deelneming bezitten ²[in de zin van artikel 3, 29°, van de bankwet.] alsmede de omvang van hun deelneming in kapitaalfracties en stemrechten, en het bewijs van hun geschiktheid gelet op de

III. Aanbieders van financiële diensten • D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld

Wet 21 december 2009 - Betalingsinstellingen en instellingen elektronisch geld, statuut, toegang, betalingssystemen (Art. 8)

noodzaak van een gezond en voorzichtig beleid van de betalingsinstelling;

de stemrechten worden berekend conform de bepalingen van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt en houdende diverse bepalingen, alsook conform de bepalingen van haar uitvoeringsbesluiten;

9° de identiteit van de personen die deelnemen aan het bestuur of het beleid van de betalingsinstelling, en van de personen die deelnemen aan de effectieve leiding van het betalingsdienstenbedrijf in een betalingsinstelling, alsmede het bewijs van hun professionele betrouwbaarheid, deskundigheid en passende ervaring in de zin van artikel 13;

10° de identiteit van de commissaris-revisor of commissarissen-revisoren;

11° de rechtsvorm en de statuten van de aanvrager;

12° ³[...]

13° het adres van hoofdbestuur van de aanvrager.

Voor de toepassing van het eerste lid, 4°, 5° en 7°, geeft de aanvrager een beschrijving van de regelingen inzake interne audit en organisatie die hij heeft getroffen met het oog op het nemen van alle redelijke maatregelen om de belangen van de betalingsdienstgebruikers te beschermen en de continuïteit en betrouwbaarheid bij het uitvoeren van betalingsdiensten te garanderen.

De aanvrager moet de ⁴[Bank]⁴ op haar vraag alle verdere aanvullende inlichtingen verstrekken om de ⁴[Bank]⁴ toe te laten na te gaan of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden bedoeld in het eerste en tweede lid, en haar toe te laten zich een passend oordeel te vormen.

¹ – Lid 1, 4°, gewijzigd bij art. 12, 1°, wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

² – Lid 1, 8°, al. 1, gewijzigd bij art. 124 wet 25 april 2014, *B.S.*, 7 mei 2014, inwerkingtreding: 7 mei 2014 (art. 202, § 1, lid 1)

³ – Lid 1, 12°, opgeheven bij art. 12, 2°, wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

⁴ – Lid 3 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

Art. 8. De ¹[Bank]¹ verleent de aangevraagde vergunning aan de instellingen die voldoen aan de voorwaarden bepaald bij artikel 7 en afdeling II ²[...]².

Binnen drie maanden na voorlegging van een volledig dossier spreekt de ³[Bank]³ zich uit over de aanvraag en brengt zij haar beslissing ter kennis van de aanvrager met een ter post aangetekende brief of een brief met ontvangstbewijs.

De ⁴[Bank]⁴ kan, gelet op de noodzaak van een gezond en voorzichtig beleid van de instelling, in haar vergunning voorwaarden stellen aan de uitoefening van bepaalde van de voorgenomen werkzaamheden.

⁵[...]⁵

¹ – Lid 1 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

² – Lid 1 gewijzigd bij art. 13 wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

³ – Lid 2 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

⁴ – Lid 3 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

⁵ – Lid 4 opgeheven bij art. 285 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

Simon Landuyt

In praktijk komt het regelmatig voor dat de NBB voorwaarden stelt aan een betalingsinstelling alvorens de vereiste vergunning af te leveren. Deze voorwaarden zijn doorgaans afgestemd op de specifieke en individuele organisatie van de betalingsinstelling in kwestie.

Art. 9. De instellingen die krachtens dit hoofdstuk vergund zijn als betalingsinstelling, worden ingeschreven in een daartoe door de ¹[Bank]¹ bijgehouden register. De ¹[Bank]¹ maakt de lijst van de vergunningverleende betalingsinstellingen bekend op haar website. De ¹[Bank]¹ zorgt voor een regelmatige actualisering van de op de website verstrekte informatie.

De in het eerste lid bedoelde lijst vermeldt voor iedere betalingsinstelling minstens de volgende informatie:

– de betalingsdiensten waarvoor een vergunning verleend is;

– het adres van haar buitenlandse kantoren en de identiteit van haar agenten bedoeld in, respectievelijk, de artikelen 19 en 20.

¹ – Lid 1 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

Simon Landuyt

De in artikel 9 bedoelde lijst kan teruggevonden worden op <https://www.nbb.be/nl/financieel-toezicht/prudentieel-toezicht/toezichtsdomeinen/betalingsinstellingen-en-instellingen-4>.

Afdeling 3

Bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden

Art. 20. § 1. Onverminderd artikel 8, derde lid, is het de betalingsinstellingen toegelaten betalingsdiensten te verrichten via een agent.

Wanneer een betalingsinstelling voornemens is betalingsdiensten te verrichten via een agent, verstrekt zij de ¹[Bank]¹ voorafgaandelijk de volgende gegevens in verband met de agent:

III. Aanbieders van financiële diensten • D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld

Wet 21 december 2009 - Betalingsinstellingen en instellingen elektronisch geld, statuut, toegang, betalingssystemen (Art. 20)

a) de naam, voornamen, woon- en verblijfplaats en geboortedatum van de agent die een fysiek persoon is;

b) de maatschappelijke benaming, de rechtsvorm en het adres van de maatschappelijke zetel of het hoofdbestuur van de agent die een rechtspersoon is;

c) de voorgenomen betalingsdiensten;

d) een beschrijving van de interne controlemechanismen die de agent heeft opgezet om te voldoen aan de verplichtingen bepaald bij de Verordening (EG) nr. 1781/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2006 betreffende bij geldovermakingen te voegen informatie over de betaler en het bepaalde bij de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financieel stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme;

e) de naam, voornamen, woon- en verblijfplaats en geboortedatum van de personen belast met het bestuur en de effectieve leiding;

f) het bewijs van de vereiste professionele betrouwbaarheid en de voor de uitoefening van hun taak vereiste deskundigheid voor de in a) en e) bedoelde personen;

g) de organisatiestructuur.

De betalingsinstellingen verstrekken de ²[Bank]² op diens verzoek alle nuttige informatie teneinde haar toe te laten de juistheid en volledigheid van de in het eerste lid bedoelde gegevens te verifiëren.

§ 2. Na ontvangst en verificatie van de in paragraaf 1 bedoelde gegevens, en voor zover deze geen bemerkingen inzake juistheid en volledigheid oproepen, schrijft de ³[Bank]³ de agent in in het in artikel 9 bedoelde register. Het bepaalde bij artikel 9, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing.

Een agent mag niet optreden zonder te zijn ingeschreven in het in het eerste lid bedoelde register.

§ 3. In geval een betalingsinstelling in een ander land betalingsdiensten wil verrichten, via een agent gevestigd in dat land, is artikel 19 van overeenkomstige toepassing. Zo nodig houdt de ⁴[Bank]⁴ rekening met het standpunt van de toezichthoudende autoriteit voor betalingsinstel-

lingen in het betrokken land alvorens de agent in te schrijven overeenkomstig paragraaf 2.

§ 4. De betalingsinstellingen mogen enkel beroep doen op agenten die zijn ingeschreven in de zin van paragraaf 2. De betalingsinstellingen zijn volledig verantwoordelijk voor de handelingen die door hun agenten worden gesteld.

Indien betalingsinstellingen niettegenstaande het in het eerste lid bedoelde verbod beroep zouden doen op niet ingeschreven agenten zijn zij burgerrechtelijk aansprakelijk voor de handelingen van deze laatste.

De betalingsinstellingen zorgen ervoor dat de agenten die voor hun rekening handelen, de betalingsdienstgebruikers hierover duidelijk informeren.

§ 5. De betalingsinstellingen brengen de ⁵[Bank]⁵ op de hoogte zodra zich een wijziging voordoet met betrekking tot de in paragraaf 1, tweede lid, bedoelde gegevens.

Wanneer een betalingsinstelling geen beroep meer doet op een ingeschreven agent, informeert zij onmiddellijk de ⁶[Bank]⁶ die de inschrijving van de betrokken agent in het in artikel 9 bedoelde register schrapt.

►1. – § 1, lid 2, inleidende zin, gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, B.S., 9 maart 2011, add., B.S., 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, B.S., 19 oktober 2012

►2. – § 1, lid 3, gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, B.S., 9 maart 2011, add., B.S., 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, B.S., 19 oktober 2012

►3. – § 2, lid 1, gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, B.S., 9 maart 2011, add., B.S., 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, B.S., 19 oktober 2012

►4. – § 3 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, B.S., 9 maart 2011, add., B.S., 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, B.S., 19 oktober 2012

►5. – § 5, lid 1, gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, B.S., 9 maart 2011, add., B.S., 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, B.S., 19 oktober 2012

►6. – § 5, lid 2, gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, B.S., 9 maart 2011, add., B.S., 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, B.S., 19 oktober 2012

Simon Landuyt

De Wet voorziet in artikel 20 de mogelijkheid voor betalingsinstellingen om betalingsdiensten te verrichten via een betalingsdienstagent.

Wanneer een betalingsinstelling voornemens is betalingsdiensten te verrichten via een agent dient zij een heel aantal gegevens met betrekking tot de agent over te maken aan de NBB. Daarna schrijft de NBB de agent in hetzelfde register in als de betalingsinstellingen. Zonder zulke inschrijving mag een agent in principe geen betalingsdiensten aanbieden voor rekening van de betalingsdienstaanbieder. Belangrijk is dat betalingsinstellingen steeds de volledige verantwoordelijkheid dragen voor de handelingen gesteld door hun agenten.

Een agent dient geen eigen vergunning als betalingsdienstaanbieder te hebben voor de betalingsdiensten uitgevoerd voor rekening van een betalingsinstelling waarmee hij contractueel verbonden is (in die zin Financial Services Authority, "Perimeter Guidance (Payment Services Scope) Instrument 2009, FSA 2009/19, 4-5). De uitsluiting van vergunningsplicht houdt echter geenszins in dat de regels van toepassing in de verhouding tussen de betalingsdienstaanbieder en betalingsdienstgebruiker uit boek VII van het WER niet gelden. Weliswaar legt noch de Wet noch boek VII van het WER enige verplichting op deze regels na te leven uitdrukkelijk op aan de agent, maar het spreekt voor zich dat de verbonden, vergunde, betalingsinstelling ervoor dient te zorgen dat haar agenten alle regels in verhouding met de betalingsdienstgebruiker naleven alsof de betalingsinstelling zelf rechtstreeks met de betalingsdienstgebruiker handelt. Iedere inbreuk op boek VII van het WER door haar agent kan de betalingsinstelling namelijk worden toegerekend. Dit volgt niet alleen uit de aard van het lastgevingsmandaat zelf, maar ook let-

terlijk uit de Wet. Artikel 20, § 4, tweede lid van de Wet bepaalt namelijk uitdrukkelijk dat de betalingsinstellingen volledig verantwoordelijk zijn voor de handelingen die door hun agenten worden gesteld. In geval van niet naleving van de bepalingen van boek VII van het WER zal de betalingsdienstgebruiker zich enkel kunnen verhalen op de betalingsinstelling, niet op de agent. Dit is logisch aangezien de lasthebber/agent zichzelf niet persoonlijk verbindt ten aanzien van de betalingsdienstgebruiker. Eventueel kan de betalingsinstelling zich naderhand wel nog verhalen op de agent indien deze een fout heeft gemaakt.

Er dient opgemerkt te worden dat artikel 20 van de Wet enkel betrekking heeft op agenten van betalingsinstellingen. Agenten van kredietinstellingen die betalingsdiensten aanbieden vallen hier niet onder, aangezien agenten van kredietinstellingen een apart prudentieel statuut hebben (Wet van 22 maart 2006 betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, *BS* 28 april 2006). Agenten, die uitsluitend betalingsdiensten aanbieden voor kredietinstellingen, vallen echter buiten het toepassingsgebied van de Bankbemiddelingswet. Aldus kunnen kredietinstellingen, in theorie, betalingsdiensten laten uitvoeren door agenten die onder geen enkel prudentieel toezicht staan, voor zover deze agenten geen andere bankdiensten aanbieden (P.E. BERGER en S. LANDUYT, "Toepassingsgebied van de Wet Betalingsdiensten en de Wet Betalingsinstellingen", in INSTITUUT FINANCIËEL RECHT (ed.) *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 144).

Wie zijn in deze agenten van betalingsinstellingen? In principe kan dat iedereen zijn, zowel een natuurlijk persoon als een rechtspersoon. In de praktijk blijken dit voornamelijk zelfstandige agenten te zijn van betalingsinstellingen die geldtransfers aanbieden, zoals bijvoorbeeld een kantoorhouder van Western Union. Maar dit kan even goed een telecombedrijf, zoals Mobistar of Belgacom, zijn dat voor rekening van een betalingsinstelling betalingsdiensten via GSM aanbiedt voor niet zelf geproduceerde goederen en daarvoor rechtstreeks betaling ontvangt. Er kan dan ook gesteld worden dat ondernemingen die de vergunningsvoorwaarden als betalingsinstelling te zwaar of ongewenst vinden maar toch betalingsdiensten willen aanbieden dit zullen kunnen als agent van een vergunde betalingsdienstaanbieder.

HOOFDSTUK 2

BIJKANTOREN EN DIENSTVERRICHTINGEN IN BELGIË VAN BETALINGSINSTELLINGEN DIE ONDER EEN ANDERE LID-STAAT VAN DE EER RESSORTEREN

Art. 39. Iedere betalingsinstelling die ressorteert onder een andere Lid-Staat van de EER en op grond van haar nationaal recht in haar land van herkomst betalingsdiensten mag verrichten, mag deze werkzaamheden in België aanvaatten, hetzij via de vestiging van een bijkantoor, hetzij in het kader van het vrij verrichten van diensten, zodra de ¹[Bank]¹ de betrokken instelling ervan in kennis heeft gesteld dat zij de mededeling van de toezichthoudende autoriteiten van het land van herkomst van deze instelling heeft ontvangen, met opgave van de in bijlage I bedoelde werkzaamheden die deze instelling in België wenst uit te oefenen. Binnen drie werkdagen na ontvangst van de mededeling stelt de ¹[Bank]¹ de betrokken betalingsinstelling hiervan in kennis. Bij gebrek aan kennisgeving binnen deze termijn mag de betalingsinstelling

de voorgenomen werkzaamheden aanvaatten, na de ¹[Bank]¹ hiervan op de hoogte te hebben gebracht. De ¹[Bank]¹ maakt op haar website de lijst bekend van de betalingsinstellingen die onder een andere Lid-Staat van de EER ressorteren en in België actief zijn of verwijst naar de website van de bevoegde autoriteit in het land van herkomst van deze betalingsinstellingen.

De in het eerste lid bedoelde betalingsinstellingen moeten bij de uitoefening van hun bedrijf in België naast hun naam, hun land van herkomst vermelden en in het geval van vrij verrichten van diensten, hun zetel.

¹1. – Lid 1 gewijzigd bij art. 283 K.B. 3 maart 2011, *B.S.*, 9 maart 2011, add., *B.S.*, 29 maart 2011, inwerkingtreding: 1 april 2011 (art. 351, § 1), bekrachtigd met ingang van de datum van zijn inwerkingtreding bij art. 298 wet 3 augustus 2012, *B.S.*, 19 oktober 2012

Simon Landuyt

Voor betalingsinstellingen wordt, net zoals voor een aantal andere financiële instellingen voorzien in een "Europees paspoort". Zo bepaalt artikel 10(9) van de Richtlijn Betalingsdiensten dat vergunde betalingsinstellingen overal in de Gemeenschap betalingsdiensten mogen aanbieden, dus ook buiten het land van herkomst, zowel (i) door middel van het vrij verrichten van diensten, als (ii) door middel van vrijheid van vestiging, mits de aangeboden diensten door de vergunning worden bestreken. Elke vergunninghoudende betalingsinstelling die voor de eerste maal betalingsdiensten in een andere lidstaat dan haar lidstaat van herkomst wil aanbieden op grond van het recht van vestiging of het recht tot het vrij verrichten van diensten, dient de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst voorafgaandelijk, via een soepele notificatieprocedure, daarvan in kennis te stellen.

Indien een EER-betalingsinstelling in een andere lidstaat dan waar zij vergund is betalingsdiensten wil aanbieden op een duurzame wijze, zal zij dienen gebruik te maken van het recht van vestiging. Indien dat eerder op een vrijblijvende, tijdelijke wijze gebeurt, kan zij gebruik maken van het recht op directe dienstverlening (Interpretatieve mededeling van de Commissie van 20 juni 1997 betreffende vrij verrichten van diensten en algemeen belang in de tweede bankenrichtlijn, 12).

Echter, de bepalingen met betrekking tot het Europees paspoort zijn niet volledig correct omgezet in het Belgisch rechtskader. Artikel 39 van de Wet Betalingsinstellingen bepaalt namelijk dat *“iedere betalingsinstelling die ressorteert onder een andere lidstaat van de EER en op grond van haar nationaal recht in haar land van herkomst betalingsdiensten mag verrichten, deze werkzaamheden in België mag aanvangen, hetzij via de vestiging van een bijkantoor, hetzij in het kader van het vrij verrichten van diensten.”*.

Wij wijzen op het feit dat de mogelijkheid om betalingsdiensten aan te bieden in België door middel van “de vestiging van een bijkantoor” meer beperkt is dan het algemene begrip “vrijheid van vestiging” dat voorgehouden wordt in artikel 10(9) van de Richtlijn Betalingsdiensten. De vrijheid van vestiging omvat namelijk niet enkel een bijkantoor, dat een onderdeel zonder rechtspersoonlijkheid vormt van een betalingsinstelling, maar ook agenten die een natuurlijke- of rechtspersoon kunnen zijn onafhankelijk van de betalingsinstelling (Art. 49, lid 1 EG Verdrag). Zo zullen vergunde EER-betalingsinstellingen die permanent een vertegenwoordiger in België willen lokaliseren dat theoretisch enkel kunnen via een bijkantoor maar niet rechtstreeks via een agent.

Dat de Europese wetgever wel degelijk de bedoeling heeft gehad om de vrijheid van vestiging niet te beperken tot een bijkantoor kan afgeleid worden uit het feit dat “lidstaat van ontvangst” gedefinieerd wordt als *“de lidstaat die niet de lidstaat van herkomst is en waar de betalingsdienstaanbieder een agent of bijkantoor heeft, dan wel betalingsdiensten aanbiedt”* en verder ook uit artikel 17(5) en 25(2) van de Richtlijn Betalingsdiensten en de gehele systematiek daarrond.

De Belgische wetgever heeft in artikel 20, § 3 van de Wet wel voorzien in de mogelijkheid voor in België vergunde betalingsinstellingen om via agenten betalingsdiensten aan te bieden in een ander land.

De praktische ervaring leert ons dat de Belgische toezichthouder deze problematiek in afwezigheid van een wettelijke bepaling pragmatisch benadert door de agenten van betalingsinstellingen, zelfs wanneer die permanent in België zijn gevestigd, te beschouwen als een vorm van directe dienstverlening waarbij de principaal-betalingsinstelling zich dient te notificeren als vrije dienstverlener.

Het is nog de vraag hoe de nieuwe figuur van de agent als vorm van vestiging door een principaal (zonder noodzaak om een bijkantoor te vestigen) uit de Richtlijn Betalingsdiensten en de positie van de Belgische toezichthouder valt te rijmen met de positie van het Europees Hof van Justitie dat in het verleden reeds heeft geoordeeld dat een persoon die gemachtigd is duurzaam voor een principaal op te treden, zoals een agentschap zou doen, onder de bepalingen inzake het recht van vestiging valt (HvJ 205/84, *Commissie v. Duitsland*, Jur. 1986, I). Naar de mening van de Europese Commissie is een principaal namelijk onderworpen aan het vestigingsrecht wanneer zijn tussenpersoon i.e., agent (i) een duurzame volmacht heeft, (ii) onderworpen is aan het bestuur en de controle van de principaal die hij vertegenwoordigt en (iii) hij deze kan verbinden (Interpretatieve mededeling van de Commissie van 20 juni 1997 betreffende vrij verrichten van diensten en algemeen belang in de tweede bankenrichtlijn., 13).

}1[BOEK 3

TOEGANG TOT DE ACTIVITEIT VAN UITGIFTE VAN ELEKTRONISCH GELD EN STATUUT VAN DE INSTELLINGEN VOOR ELEKTRONISCH GELD]¹

►1. Opschrift toegevoegd bij art. 25 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

}1[TITEL 1

UITGEVERS VAN ELEKTRONISCH GELD]¹

►1. Opschrift toegevoegd bij art. 26 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►¹[Art. 59. Onverminderd de bepalingen betreffende hun statuut, mogen alleen de hiernavolgende instellingen of overheden elektronisch geld uitgeven in België:

III. Aanbieders van financiële diensten • D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld

Wet 21 december 2009 - Betalingsinstellingen en instellingen elektronisch geld, statuut, toegang, betalingssystemen (Art. 60)

1° kredietinstellingen naar Belgisch recht, kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de EER, die in hun land van herkomst elektronisch geld mogen uitgeven en die in België werkzaam zijn ²[op grond van de artikelen 312 of 313 van de bankwet]², en bijkantoren van kredietinstellingen die ressorteren onder het recht van een staat die geen lid is van de EER, die in België zijn gevestigd ²[overeenkomstig artikel 333 van de bankwet];²

2° instellingen voor elektronisch geld naar Belgisch recht, instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de EER en die in België werkzaam zijn op grond van artikel 91, bijkantoren van instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een staat die geen lid is van de

EER, die in België zijn gevestigd met toepassing van Boek 3, Titel 2, Hoofdstuk 3, en rechtspersonen die zijn vrijgesteld op grond van artikel 105;

3° de naamloze vennootschap van publiek recht bpost;

4° de Bank en de Europese Centrale Bank, wanneer zij niet handelen in hun hoedanigheid van monetaire of andere publieke autoriteit;

5° de Belgische federale, gewestelijke en lokale overheden en de overheden van de gemeenschappen in België, wanneer zij handelen in hun hoedanigheid van publieke autoriteit.¹

►1. – Toegevoegd bij art. 27 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►2. – 1° gewijzigd bij art. 134 wet 25 april 2014, B.S., 7 mei 2014, inwerkingtreding: 7 mei 2014 (art. 202, § 1, lid 1)

Simon Landuyt

Voor een uiteenzetting van de principes wordt verwezen naar het commentaar bij artikel 5 van de Wet.

Hier kan nog benadrukt worden dat betalingsinstellingen geen elektronisch geld mogen uitgeven, waar instellingen voor elektronisch geld daarentegen wel betalingsdiensten mogen aanbieden.

►1 [Art. 60. § 1. Deze wet is niet van toepassing op de monetaire waarde die opgeslagen is op instrumenten die kunnen worden gebruikt om, louter in de door de uitgevende instelling gebruikte bedrijfsgebouwen of uit hoofde van een handelsovereenkomst met de uitgevende instelling, hetzij binnen een beperkt netwerk van dienstverleners hetzij voor een beperkte reeks goederen en diensten, goederen en diensten te verkrijgen.

§ 2. Deze wet is niet van toepassing op de monetaire waarde die gebruikt wordt om betalingstransacties te ver-

richten die worden uitgevoerd via een telecommunicatie-, digitaal of IT-instrument, wanneer de gekochte goederen of diensten geleverd worden aan, en gebruikt moeten worden via, een telecommunicatie-, digitaal of IT-instrument, mits de telecommunicatie-, digitale of IT-exploitant niet uitsluitend als tussenpersoon optreedt tussen de houder van elektronisch geld en de leverancier van de goederen en diensten.]¹

►1. – Toegevoegd bij art. 28 wet 27 november 2012, B.S., 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

Simon Landuyt

De uitsluitingen uit het toepassingsgebied uit artikel 60, § 1 en 2 § van de Wet zijn gelijkaardig aan deze voor betalingsdiensten opgenomen in bijlage II, 11 en 12 van de Wet.

De *limited-network* uitsluiting opgenomen in artikel 60, § 1 van de Wet sluit instrumenten waarop elektronisch geld is opgeslagen en die enkel binnen een *closed-loop* omgeving gebruikt kunnen worden uit. Voorbeelden hiervan zijn tankkaarten, die enkel bij een bepaalde keten van tankstations geaccepteerd worden, of tramtickets die enkel kunnen worden gebruikt om tramritten bij De Lijn te betalen (zie ook Tweede E-Money Richtlijn (Richtlijn 2009/110/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG, *Pb.L.* 10 oktober 2009, afl. 267/7), overweging 5). Een relevante vraag is of elektronische maaltijdcheques onder deze uitsluiting vallen nu ze in de praktijk als betaalmiddel gebruikt worden voor een zeer breed gamma van goederen en diensten. In dit verband stelt de Europese regelgever duidelijk dat wanneer een dergelijk instrument (e.g., maaltijdcheque) voor specifieke doeleinden een instrument voor algemene doeleinden wordt, de vrijstelling van de werkingssfeer van deze Tweede E-Money Richtlijn niet langer van toepassing is (Tweede E-Money Richtlijn, overweging 5; Second E-Money Directive Q&A, Question 1048, <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=1048>). De betwistbare stelling van de voormalige CBFA is dat maaltijdcheques niet als elektronisch geld kunnen worden beschouwd (CBFA verslag DC 2009-2010, 52-53; zie ook: P. DE PREZ en V. TIMMERMANS, "Een doorstart voor het elektronisch geld?", *Bank Fin. R.* 2013, 8-9; R. STEENNOT, "Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten" in *Artikelsgewijze Commentaar Financieel Recht*, Kluwer, 2011, losbl., art. 4, 11°-2; R. FELTKAMP, "(Instellingen voor) elektronisch geld in & uit de Bankwet", in AEDBF/EVBFR (ed.) *20 ans de Loi bancaire/20 jaar Bankwet*, Antwerpen, Intersentia, 35; P.E. BERGER en S. LANDUYT, "Toepassingsgebied van de Wet Betalingsdiensten en de Wet Be-

talingsinstellingen", in INSTITUUT FINANCIËEL RECHT (ed.) *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 127-128).

Er bestaat discussie over de vraag of een *pre-paid* kaart uitgeven door een telecomoperater als elektronisch geld kan worden beschouwd (R. FELTKAMP, "(Instellingen voor) elektronisch geld in & uit de Bankwet", in AEDBF/EVBFR (ed.) *20 ans de Loi bancaire/20 jaar Bankwet*, Antwerpen, Intersentia, 35; P. DE PREZ en V. TIMMERMANS, "Een doorstart voor het elektronisch geld?", *Bank Fin. R.* 2013, 11-12). In ieder geval zal de aankoop met een prepaidkaart van goederen en diensten die gebruikt worden via de mobiele telefoon, en waarbij de telecomoperater niet optreedt als loutere tussenpersoon, maar zelf intrinsieke waarde aan de goederen of diensten toevoegt, niet onder het toepassingsgebied van de Wet vallen op basis van artikel 60, § 2. Buiten het toepassingsgebied vallen dan ook logischerwijs een aantal basisdiensten van mobiele telefonie zoals een *voice mail* of een SMS gezien deze diensten door de beheerder zelf geleverd worden en gebruikt worden via de GSM. Andere voorbeelden van diensten die buiten het toepassingsgebied vallen zijn de verkoop van beltonen, muziek of onlinekranten die door de telecomoperater zelf zijn ontwikkeld (zie ook P.E. BERGER en S. LANDUYT, "Toepassingsgebied van de Wet Betalingsdiensten en de Wet Betalingsinstellingen", in INSTITUUT FINANCIËEL RECHT (ed.) *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 112-114).

Deze twee vrijstellingen worden in artikel 3 (k) en (l) van de zogenaamde *Second Payment Directive* verder aangescherpt en restrictiever gemaakt (Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010, *Pb.L.* 23 december 2015, afl. 337/35 en houdende intrekking van richtlijn 2007/64/EG). Deze verscherping geldt ook bij de uitgifte van elektronisch geld (zie art. 1(4) en (5) richtlijn 2009/110/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG, *Pb.L.* 10 oktober 2009, afl. 267/7).

1[TITEL 2

INSTELLINGEN VOOR ELEKTRONISCH GELD]¹

►1. Opschrift toegevoegd bij art. 29 wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

1[HOOFDSTUK 1

INSTELLINGEN VOOR ELEKTRONISCH GELD NAAR BELGISCH RECHT]¹

►1. Opschrift toegevoegd bij art. 30 wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

1[Afdeling 1

Vereiste van bedrijfsvergunning]¹

►1. Opschrift toegevoegd bij art. 31 wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

►1[Art. 61. Iedere rechtspersoon naar Belgisch recht die in België elektronisch geld wil uitgeven als instelling voor elektronisch geld, moet, vooraleer hij zijn werkzaamheden aanvat, een vergunning verkrijgen van de Bank, ongeacht op welke andere plaatsen hij zijn werkzaamheden uitoefent.

In België mogen alleen instellingen voor elektronisch geld naar Belgisch recht, instellingen voor elektronisch

geld die ressorteren onder het recht van een andere Lid-Staat van de EER en die in België werkzaam zijn op grond van artikel 91 van deze wet, evenals bijkantoren van instellingen voor elektronisch geld die ressorteren onder het recht van een staat die geen lid is van de EER, die in België zijn gevestigd overeenkomstig artikel 99 van deze wet, publiekelijk gebruik maken van de termen «instelling voor elektronisch geld», inzonderheid in hun naam, in de opgave van hun doel, in hun effecten, waarden, stukken of in hun reclame.]¹

►1. – Toegevoegd bij art. 32 wet 27 november 2012, *B.S.*, 30 november 2012, inwerkingtreding: 30 november 2012 (art. 136)

Simon Landuyt

Waar voorheen de instellingen voor elektronisch geld vigeerden onder de 'bankwet', voorziet de Wet nu in een apart prudentieel statuut aangepast aan haar specifieke situatie en risiconiveau (R. FELTKAMP, "(Instellingen voor) elektronisch geld in & uit de Bankwet", in AEDBF/EVBFR (ed.) *20 ans de Loi bancaire/20 jaar Bankwet*, Antwerpen, Intersentia, 27-38; DE PREZ en V. TIMMERMANS, "Een doorstart voor het elektronisch geld?", *Bank Fin. R.* 2013, 1-25).

Net als bij de betalingsinstellingen (zie commentaar bij art. 6 van de Wet) dient een voorafgaande vergunning te worden aangevraagd bij de NBB en is het gebruik van de term “instelling voor elektronisch geld” uitdrukkelijk beschermd.

Wetboek van Economisch recht
(B.S., 29 maart 2013)

(Uittreksel)

HOOFDSTUK 2
HET WETBOEK VAN ECONOMISCH RECHT

WETBOEK VAN ECONOMISCH RECHT

BOEK I
DEFINITIES

TITEL 2
DEFINITIES EIGEN AAN BEPAALDE BOEKEN

}1[HOOFDSTUK 5
DEFINITIES EIGEN AAN BOEK VII]¹

► 1. Opschrift ingevoegd bij art. 2 wet 19 april 2014, B.S., 28 mei 2014, inwerkingtreding: 29 mei 2014 (art. 1, 1°, K.B. 19 april 2014, B.S., 28 mei 2014)

►¹[Art. I.9. Voor de toepassing van boek VII gelden de volgende definities:

1° betalingsdienst: elke dienst, te koop aangeboden in het raam van een bedrijfsactiviteit, als hierna vermeld:

a) diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contanten op een betaalrekening te plaatsen alsook alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn;

b) diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contanten op een betaalrekening op te nemen alsook alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn;

c) uitvoering van betalingstransacties, met inbegrip van de overmaking van geldmiddelen op een betaalrekening bij de betalingsdienstaanbieder van de gebruiker of bij een andere betalingsdienstaanbieder:

– uitvoering van domiciliëringen;

– uitvoering van betalingstransacties via een betaalinstrument;

– uitvoering van overschrijvingen, met inbegrip van doorlopende betalingsopdrachten;

d) uitvoering van betalingstransacties waarbij de geldmiddelen zijn gedekt door een krediet die aan de betalingsdienstgebruiker wordt verstrekt:

– uitvoering van domiciliëringen;

– uitvoering van betalingstransacties via een betaalinstrument;

– uitvoering van overschrijvingen, met inbegrip van doorlopende betalingsopdrachten;

e) uitgifte van en/of aanvaarding van betaalinstrumenten;

f) geldtransfers;

g) uitvoering van betalingstransacties waarbij de instemming van de betaler met een betalingstransactie wordt doorgegeven met behulp van een telecommunicatie-, digitaal- of informatica-instrument en de betaling rechtstreeks geschiedt aan de beheerder van de telecommunicatiediensten, het informaticasysteem of het netwerk, die louter optreedt als tussenpersoon tussen de betalingsdienstgebruiker en de persoon die de goederen levert of de diensten verricht;

2° betalingsdienstaanbieder: iedere rechtspersoon die betalingsdiensten verstrekt aan een betalingsdienstgebruiker en beantwoordt aan de kenmerken van een van de hierna opgesomde instellingen:

a) de kredietinstellingen bedoeld in artikel 1, tweede lid, van de wet van 22 maart 1993 op het statuut en het toezicht op de kredietinstellingen;

b) de instellingen voor elektronisch geld bedoeld in artikel 4, 31°, van de wet van 21 december 2009;

c) de naamloze vennootschap van publiek recht bpost;

d) betalingsinstellingen: de rechtspersonen die gemachtigd zijn betalingsdiensten aan te bieden en uit te voeren overeenkomstig de wet van 21 december 2009;

e) de Nationale Bank van België en de Europese Centrale Bank, wanneer zij niet handelen in hun hoedanigheid van monetaire- of andere publieke autoriteit;

f) de Belgische federale, regionale en lokale overheden voor zover zij krachtens de wetgeving die hun opdrachten regelt en/of hun statuten hiertoe gemachtigd zijn en zij niet handelen in hun hoedanigheid van publieke autoriteit.

De persoon die als gewoon beroep of bedrijf betalingsdiensten verstrekt aan betalingsdienstgebruikers of elektronisch geld levert aan een houder van elektronisch geld

zonder hiertoe over de nodige vergunning of toelating te beschikken blijft niettemin onderworpen aan de dwingende bepalingen van deze wet;

3° betalingsdienstgebruiker: de natuurlijke of rechtspersoon die in de hoedanigheid van betaler, begunstigde of beide van een betalingsdienst gebruikmaakt;

4° betaler: de natuurlijke of rechtspersoon die houder is van een betaalrekening en een betalingstransactie vanaf die betaalrekening toestaat, of de natuurlijke of rechtspersoon die bij het ontbreken van een betaalrekening, een betalingsopdracht geeft;

5° begunstigde: de natuurlijke of rechtspersoon die de beoogde uiteindelijke ontvanger is van de geldmiddelen waarop een betalingstransactie betrekking heeft;

6° betalingstransactie: een door de betaler of de begunstigde geïnitieerde handeling waarbij geldmiddelen worden gedeponneerd, overgemaakt of opgenomen, ongeacht of er onderliggende verplichtingen tussen de betaler en de begunstigde zijn;

7° betalingsopdracht: door een betaler of begunstigde aan zijn betalingsdienstaanbieder gegeven instructie om een betalingstransactie uit te voeren;

8° betaalrekening: een op naam van een of meer betalingsdienstgebruikers aangehouden rekening die voor de uitvoering van betalingstransacties wordt gebruikt;

9° geldmiddelen: bankbiljetten en muntstukken, giraal geld en elektronisch geld zoals bedoeld in artikel 4, 11°, van de wet van 21 december 2009;

10° betaalinstrument: elk gepersonaliseerd instrument en/of geheel van procedures, overeengekomen tussen de betalingsdienstgebruiker en de betalingsdienstaanbieder, waarvan de betalingsdienstgebruiker gebruikmaakt om een betalingsopdracht te initiëren;

11° authenticatie: een procedure die de betalingsdienstaanbieder in staat stelt het gebruik van een welbepaald betaalinstrument na te gaan met inbegrip van de gepersonaliseerde veiligheidskenmerken;

12° unieke identicator: de door de betalingsdienstaanbieder aan de betalingsdienstgebruiker opgegeven combinatie van letters, nummers of symbolen, door laatstgenoemde te verstrekken om voor een betalingstransactie de andere betrokken betalingsdienstgebruiker en/of zijn betaalrekening ondubbelzinnig te identificeren;

13° domiciliëring: een betalingsdienst voor het debiteren van de betaalrekening van een betaler, waarbij een betalingstransactie wordt geïnitieerd door de begunstigde op basis van een door de betaler aan de begunstigde, aan de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde of aan de betalingsdienstaanbieder van de betaler verstrekte instemming;

14° geldtransfer: een betalingsdienst waarbij, zonder opening van betaalrekeningen op naam van de betaler of de begunstigde, van een betaler geldmiddelen worden ontvangen met als enig doel het daarmee overeenstemmende bedrag over te maken aan een begunstigde of aan een andere, voor rekening van de begunstigde handelende betalingsdienstaanbieder, en/of waarbij dergelijke geldmiddelen voor rekening van de begunstigde worden ontvangen en aan de begunstigde beschikbaar worden gesteld;

15° betalingssysteem: een systeem met formele en gestandaardiseerde procedures en gemeenschappelijke regels voor de verwerking, verrekening en/of afwikkeling van betalingstransacties dat toelaat geldmiddelen over te maken;

16° raamcontract: een betalingsdienstencontract dat de toekomstige uitvoering regelt van afzonderlijke en opeenvolgende betalingstransacties en dat de verplichtingen en voorwaarden voor de opening van een betaalrekening kan omvatten;

17° werkdag: een dag waarop de relevante betalingsdienstaanbieder van de betaler of de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde die betrokken is bij de uitvoering van een betalingstransactie toegankelijk is voor de bij de uitvoering van een betalingstransactie vereiste werkzaamheden;

18° valutadatum: het referentietijdstip dat door een betalingsdienstaanbieder wordt gebruikt voor de berekening van de interesten op de geldmiddelen waarmee een betaalrekening wordt gedebiteerd of gecrediteerd;

19° referentiewisselkoers: de wisselkoers die als berekeningsgrondslag wordt gehanteerd bij een valutawissel en die door de betalingsdienstaanbieder beschikbaar wordt gesteld of afkomstig is van een bron die voor het publiek toegankelijk is;

20° referentierentevoet: de rentevoet die als berekeningsgrondslag wordt gehanteerd voor het aanrekenen van interesten en die afkomstig is van een voor het publiek toegankelijke bron en door beide partijen bij een betalingsdienstencontract kan worden nagegaan;

21° techniek voor communicatie op afstand: ieder middel dat, zonder gelijktijdige fysieke aanwezigheid van de betalingsdienstaanbieder en de betalingsdienstgebruiker, kan worden gebruikt voor het sluiten van een betalingsdienstencontract;

22° duurzame drager: ieder hulpmiddel dat een persoon in staat stelt om persoonlijk aan hem gerichte informatie op te slaan op een wijze die deze informatie gemakkelijk toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die is afgestemd op het doel waarvoor de informatie kan dienen, en die een ongewijzigde reproductie van de opgeslagen informatie mogelijk maakt;

23° gepersonaliseerde veiligheidskenmerken: elk technisch middel toegewezen door een betalingsdienstaanbieder aan een bepaalde betalingsdienstgebruiker voor het gebruik van een betaalinstrument. Deze kenmerken, eigen aan de betalingsdienstgebruiker en onder zijn toezicht, laat toe om het gebruik van een welbepaald betaalinstrument na te gaan en beoogt de gebruiker te authenticeren;

24° agent: een natuurlijke of rechtspersoon die bij de uitvoering van betalingsdiensten voor rekening van een betalingsdienstaanbieder optreedt;

25° bijkantoor: een bedrijfszetel die niet het hoofdkantoor is en die een onderdeel zonder rechtspersoonlijkheid vormt van een betalingsdienstaanbieder, van een kredietgever of van een kredietbemiddelaar en rechtstreeks, geheel of gedeeltelijk, de handelingen verricht die eigen zijn aan de werkzaamheden van een betalingsdienstaanbieder, van een kredietgever of een kredietbemiddelaar; verscheidene bedrijfszetels in eenzelfde Lid-Staat van een betalingsdienstaanbieder, van een kredietgever of een kredietbemiddelaar met hoofdkantoor in een andere Lid-Staat worden als één bijkantoor beschouwd;

26° elektronisch geld: elektronisch, met inbegrip van magnetisch, opgeslagen monetaire waarde vertegenwoordigd door een vordering op de uitgever, die is uitgegeven in ruil voor ontvangen geld om betalingstransacties te verrichten en die wordt aanvaard door een andere natuurlijke of rechtspersoon dan de uitgever van elektronisch geld;

27° uitgever van elektronisch geld: een uitgever van elektronisch geld als bedoeld in artikel 4, 32° van de wet van 21 december 2009;

III. Aanbieders van financiële diensten • D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld

Wetboek van Economisch recht (Art. I.9)

28° instelling voor elektronisch geld: een instelling voor elektronisch geld als bedoeld in artikel 4, 31°, van de wet van 21 december 2009;

29° houder van elektronisch geld: een natuurlijke of rechtspersoon die geld overhandigt aan een uitgever van elektronisch geld in ruil voor de uitgifte van elektronisch geld door die uitgever;

30° wet van 21 december 2009: wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen;

31° overschrijving: een betalingsdienst voor het krediteren van de betaalrekening van een begunstigde met een betalingstransactie of een reeks betalingstransacties van een betaalrekening van een betaler door de betalingsdienstaanbieder die de betaalrekening van de betaler beheert, op basis van een door de betaler gegeven instructie;

32° Verordening (EG) nr. 924/2009: Verordening (EG) nr. 924/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende grensoverschrijdende betalingen in de Gemeenschap en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2560/2001;

33° Verordening (EU) nr. 260/2012: Verordening (EU) nr. 260/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009;

34° kredietgever: elke natuurlijke persoon of elke rechtspersoon die, in het raam van zijn handels- of beroepsactiviteiten, een krediet toestaat, met uitzondering van de persoon die een kredietovereenkomst aanbiedt of sluit wanneer deze overeenkomst het voorwerp uitmaakt van een onmiddellijke overdracht of indeplaatsstelling ten gunste van een vergunninghoudende of geregistreerde kredietgever aangewezen in de overeenkomst;

35° kredietbemiddelaar: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die niet optreedt als kredietgever en die in het raam van zijn bedrijfs- of beroepsactiviteiten tegen een vergoeding in de vorm van geld of een ander overeengekomen economisch voordeel:

a) aan consumenten kredietovereenkomsten voorstelt of aanbiedt;

b) consumenten anderszins dan onder a) bedoeld, bijstaat bij de voorbereiding van het sluiten van kredietovereenkomsten;

c) namens de kredietgever met consumenten kredietovereenkomsten sluit. Wordt hiermee gelijkgesteld de persoon die kredietovereenkomsten aanbiedt of toestaat wanneer deze overeenkomsten het voorwerp uitmaken van een onmiddellijke overdracht of indeplaatsstelling ten gunste van een andere vergunninghoudende of geregistreerde kredietgever aangewezen in de overeenkomst;

36° ²[verbonden agent: een kredietbemiddelaar die handelt voor rekening van en onder de volle en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van:

a) slechts één kredietgever, of

b) meerdere kredietgevers die behoren tot eenzelfde groep.]²

37° ³[kredietmakelaar: een kredietbemiddelaar, met uitsluiting van een verbonden agent, een subagent of een agent in een nevenfunctie, die zijn bemiddelingsactiviteiten uitoefent buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst of elke andere juridische verbintenis die hem ver-

plicht zijn hele productie of een bepaald deel ervan te plaatsen bij een of meerdere kredietgevers;]³

38° groep: groep kredietgevers die geconsolideerd moeten worden voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening als omschreven in Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen;

39° kredietovereenkomst: elke overeenkomst waarbij een kredietgever een krediet verleent of toezegt aan een consument, in de vorm van uitstel van betaling, van een lening, of van elke andere gelijkaardige betalingsregeling.

⁴[De overeenkomst waarbij een hypotheek wordt verleend tot zekerheid van een geopend krediet zoals bedoeld in artikel 80, derde lid, van de hypotheekwet van 16 december 1851, wordt niet beschouwd als een kredietovereenkomst in de zin van dit boek voor zover deze overeenkomst geen met dit boek tegenstrijdige bepalingen bevat;]⁴

40° kredietaanbod: de definitieve uitdrukking van de wil van de kredietgever die door de consument enkel nog moet worden aanvaard opdat de overeenkomst zou zijn gesloten;

41° totale kosten van het krediet voor de consument: alle kosten die de consument moet betalen in verband met de kredietovereenkomst en die de kredietgever bekend zijn, met uitzondering van de notariskosten. Zijn hierin onder meer begrepen:

a) de debetrente;

b) commissielonen en/of vergoedingen die de kredietbemiddelaar ontvangt voor zijn bemiddeling;

c) belastingen;

d) vergoedingen van welke aard ook, onder meer, onderzoekskosten, kosten voor het samenstellen van het dossier en het raadplegen van de bestanden, kosten van beheer, administratie en inning, alle kaartkosten behoudens hetgeen onder f) wordt bedoeld;

e) de kosten betreffende nevendiensten die verbonden zijn aan de kredietovereenkomst, onder meer verzekeringspremies, indien het sluiten van deze dienstenovereenkomst verplicht is om het krediet zelf te verkrijgen of tegen de commerciële bedingen en voorwaarden waaronder het verhandeld wordt;

f) ⁵[de kosten voor het openen en aanhouden van een specifieke rekening, voor het gebruik van een betaalmiddel voor zowel transacties als kredietopnemingen op die rekening en andere, met betalingstransacties verband houdende kosten, wanneer er een rekening moet worden geopend of aangehouden ter verkrijging van het krediet of ter verkrijging van het krediet onder de geadverteerde voorwaarden. Wanneer de opening van de rekening facultatief zou zijn dan nog moeten bij een consumentenkrediet de kosten voor deze rekening duidelijk en afzonderlijk in de kredietovereenkomst of een andere met de consument gesloten overeenkomst zijn vastgesteld;]⁵

⁶[g) de schattingskosten van het onroerend goed wanneer dergelijke schatting verplicht is om het gevraagde krediet te verkrijgen;]⁶

⁷[h) de zekerheidskosten.]⁷

De totale kosten van het krediet voor de consument omvatten niet:

a) kosten en vergoedingen die de consument moet betalen wegens niet naleving van een in de kredietovereenkomst opgenomen verbintenis;

b) de andere kosten dan de aankoop prijs die de consument bij het verwerven van goederen of diensten in elk geval moet betalen, ook indien contant wordt betaald;

►⁸[c) de kosten voor registratie en overschrijving van de overdracht van een onroerend goed;]⁸

42° jaarlijkse kostenpercentage: het percentage dat de gelijkheid uitdrukt op jaarbasis, van de geactualiseerde waarden van het geheel van de verbintenissen van de kredietgever (kredietopnemingen) en de consument (aflossingen en totale kosten van het krediet voor de consument), bestaand of toekomstig, en die berekend wordt aan de hand van de elementen die de Koning aanduidt en op de wijze die Hij bepaalt;

43° reclame: iedere mededeling als bedoeld in artikel 1. 8, 13°;

44° debetrentevoet: de rentevoet, uitgedrukt op jaarbasis en toegepast in een vast of veranderlijk percentage op het gedeelte van het kapitaal dat is opgenomen en berekend aan de hand van de elementen die de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, aanduidt en op de wijze die Hij bepaalt, desgevallend met inbegrip van de berekeningsmethode van de hieraan verbonden nalatigheidsinteressen.

►⁹[Bij de hypothecaire kredieten met een onroerende bestemming is de debetrentevoet op jaarbasis I het resultaat van de vergelijking:

$$(1 + i)n = (1 + I);$$

waarbij i de periodieke rentevoet is en n het aantal periodes begrepen in het jaar;]⁹

►¹⁰[44/1° periodieke rentevoet: de voet, uitgedrukt in percent per periode waartegen de interesten voor dezelfde periode berekend worden;]¹⁰

45° vaste debetrentevoet: de debetrentevoet voorzien door een bepaling in de kredietovereenkomst waarbij de kredietgever en de consument voor de volledige duur van de kredietovereenkomst een enkele debetrentevoet of voor deeltermijnen verschillende debetrentevoeten overeenkomen waarvoor uitsluitend een vast specifiek percentage wordt gebruikt;

46° verkoop op afbetaling: elke kredietovereenkomst, ongeacht de benaming of de vorm, welke normaal leidt tot de verkrijging van goederen of levering van diensten, verkocht door de kredietgever of de kredietbemiddelaar bedoeld in 35°, c), laatste zin, en waarvan de prijs betaald wordt door middel van periodieke stortingen;

47° financieringshuur: elke kredietovereenkomst, ongeacht de benaming of de vorm, waarbij de ene partij zich ertoe verbindt de andere het genot van een lichamenlijk roerend goed te verschaffen tegen een bepaalde prijs, die de laatstgenoemde zich verbindt periodiek te betalen en waarin, eveneens expliciet of stilzwijgend, een koopaanbod is vervat. Voor de toepassing van deze wet wordt de verhuurder beschouwd als kredietgever, of de kredietbemiddelaar bedoeld in 35°, c), laatste zin;

48° lening op afbetaling: elke kredietovereenkomst, ongeacht de benaming of de vorm, waarbij geld of een ander betaalmiddel ter beschikking wordt gesteld van een consument, die zich ertoe verbindt de lening terug te betalen door periodieke stortingen;

49° kredietopening: elke kredietovereenkomst, ongeacht de benaming of de vorm, waarbij koopkracht, geld of gelijk welk ander betaalmiddel ter beschikking wordt gesteld van de consument, die ervan gebruik kan maken door een of meerdere kredietopnemingen te verrichten onder meer met behulp van een betaalinstrument of op een andere wijze, en die zich ertoe verbindt terug te betalen volgens de overeengekomen voorwaarden.

Als het niet mogelijk is om een wederopneming te doen tenzij mits een voorafgaand akkoord met de kredietgever of mits de naleving van andere voorwaarden dan degene die initieel waren overeengekomen, dan wordt deze wederopneming beschouwd als een nieuwe kredietovereenkomst;

50° kredietovereenkomst op afstand: elke kredietovereenkomst gesloten overeenkomstig artikel 1.8, 15° van dit Wetboek;

51° geoorloofde debetstand op een rekening: een uitdrukkelijke kredietopening waarbij een kredietgever een consument de mogelijkheid biedt bedragen op te nemen die het beschikbare tegoed op de hiermee verbonden betaalrekening te boven gaan;

52° overschrijding: een stilzwijgend aanvaarde debetstand waarbij een kredietgever een consument de mogelijkheid biedt bedragen op te nemen die het beschikbare tegoed op zijn betaalrekening of de overeengekomen geoorloofde debetstand op een rekening van de consument te boven gaan;

53° ►¹¹[hypothecaire zekerheid: een zekerheid die de volgende vormen kan aannemen:

a) een hypotheek of een voorrecht op onroerend goed of de in pandgeving van een op dezelfde wijze gewaarborgde schuld vordering; of

b) de indeplaatsstelling van één of meer derde personen in de rechten van een schuldeiser die bevoorrecht is op een onroerend goed; of

c) het krediet bedongen met het recht een hypothecaire waarborg te eisen, zelfs indien dit recht in een afzonderlijke akte bedongen is; of

d) het garantiekrediet waarbij aan de borg of garant een hypothecaire waarborg wordt toegekend;]¹¹

►¹²[53/1° hypothecair krediet met een onroerende bestemming: de kredietovereenkomst gewaarborgd door een recht op voor bewoning bestemde onroerende goederen of een hypothecaire zekerheid die bestemd is voor de financiering van het verwerven of behouden van onroerende zakelijke rechten en de ermee verband houdende kosten en belastingen, of de herfinanciering van een dergelijke kredietovereenkomst.

Wordt eveneens beschouwd als een hypothecair krediet met een onroerende bestemming:

a) de kredietovereenkomst niet gewaarborgd door een hypothecaire zekerheid bestemd voor de financiering van het verwerven of behouden van onroerende zakelijke rechten, met uitzondering van de renovatie van een onroerend goed;

b) de kredietovereenkomst bestemd voor het verwerven of behouden van een binnenvaartuig zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de wet van 26 maart 2012 betreffende de teboekstelling van binnenvaartuigen andere dan binnenschepen als bedoeld in artikel 271 van Boek II van het Wetboek van koophandel;]¹²

►¹³[53/2° hypothecair krediet met een roerende bestemming: de kredietovereenkomst gewaarborgd door een recht op voor bewoning bestemde onroerende goederen of een hypothecaire zekerheid die niet bestemd is voor de financiering van het verwerven of behouden van onroerende zakelijke rechten en de ermee verband houdende kosten en belastingen, of de herfinanciering van een dergelijke kredietovereenkomst;]¹³

►¹⁴[53/3° hypothecair krediet: krediet dat zowel een hypothecair krediet met een roerende als een onroerende bestemming kan uitmaken;]¹⁴

III. Aanbieders van financiële diensten • D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld

Wetboek van Economisch recht (Art. I.9)

54° consumentenkrediet: het krediet dat, ongeacht de benaming of de vorm, wordt verstrekt aan een consument en dat geen hypothecair krediet uitmaakt;

55° schuldbemiddeling: de dienstverlening, met uitsluiting van het sluiten van een kredietovereenkomst, met het oog op het totstandbrengen van een regeling omtrent de wijze van betaling van de schuldenlast die geheel of ten dele uit een of meer kredietovereenkomsten voortvloeit;

56° verwerking van gegevens: de verwerking van persoonsgegevens omschreven in artikel 1, § 2, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;

57° bestand: het bestand, omschreven in artikel 1, § 3, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;

58° verantwoordelijke voor de verwerking: de verantwoordelijke voor de verwerking omschreven in artikel 1, § 4, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;

59° vestiging van de kredietgever of van de kredietbemiddelaar: de plaatsen waar hij gewoonlijk zijn bedrijf uitoefent of de vestiging van een andere kredietgever of kredietbemiddelaar;

60° kapitaal: de schuld in hoofdsom die het voorwerp uitmaakt van de kredietovereenkomst.

Voor de geoorloofde debetstanden op een rekening en de overschrijdingen zonder regeling voor gespreide terugbetaling van de hoofdsom: het door de consument opgenomen bedrag, vermeerderd met de vervallen debetintresten en, in het geval van eenvoudige betalingsachterstand zoals bedoeld in artikel VII.106, § 2, vervallen nalatigheidsinteressen op het bedrag van de overschrijding;

61° aflossing van het kapitaal: de wijze van terugbetaling van het kapitaal waarbij de consument zich verbindt tijdens de looptijd van het krediet storting te doen die het kapitaal onmiddellijk met de overeenkomstige som verminderen;

62° wederamenstelling van kapitaal: de wijze van terugbetaling van het kapitaal waarbij de consument de verbintenis aangaat om, tijdens de looptijd van de kredietovereenkomst, storting te doen die, alhoewel contractueel aangewend voor de terugbetaling van het kapitaal, niet onmiddellijk een overeenkomstige bevrijding tegenover de kredietgever meebrengen. Zij komen slechts in mindering van het kapitaal op de tijdstippen en volgens de voorwaarden die in de overeenkomst of door dit boek bepaald worden;

63° verschuldigd blijvende saldo: het bedrag dat moet gestort worden om het opgenomen kapitaal af te lossen, weder samen te stellen of terug te betalen;

64° gelieerde kredietovereenkomst: een kredietovereenkomst waarbij geldt dat:

a) het betreffende krediet uitsluitend dient ter financiering van een overeenkomst voor het verwerven van een bepaald goed of de verrichting van een bepaalde dienst; en

b) die twee overeenkomsten objectief gezien een commerciële eenheid vormen. Een commerciële eenheid wordt geacht te bestaan indien de leverancier of de dienstenaanbieder zelf het krediet van de consument financiert of, in het geval van financiering door een derde, indien de kredietgever bij het voorbereiden of sluiten van de kredietovereenkomst gebruik maakt van de diensten

van de leverancier of dienstenaanbieder, dan wel indien bepaalde goederen of de levering van een bepaalde dienst uitdrukkelijk worden vermeld in de kredietovereenkomst;

65° kredietbedrag: het plafond of de som van alle bedragen die op grond van een kredietovereenkomst beschikbaar worden gesteld;

66° totale door de consument te betalen bedrag: de som van het kredietbedrag en de totale kosten van het krediet voor de consument, met inbegrip van de te betalen residuele waarde van het goed bij het lichten van de koopoptie in geval van financieringshuur;

67° FSMA: de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten zoals bedoeld in artikel 44 van de wet van 2 augustus 2002;

68° Bank: de Nationale Bank van België;

69° Centrale: de Centrale voor Kredieten aan Particulieren belast met de opdrachten als bedoeld in ¹⁵[artikel VII.148]¹⁵;

70° nevendienst: een dienst aangeboden aan de consument in samenhang met de kredietovereenkomst of de betalingsdienst;

71° kredietinstelling: de kredietinstelling als bedoeld in ¹⁶[artikel 1, § 3, van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen]¹⁶;

72° verzekeringsonderneming: de onderneming ¹⁷[bedoeld in artikel 5, eerste lid, 1°, van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen]¹⁷;

73° gereguleerde onderneming: een onderneming zoals bedoeld in artikel 1, 7°, van het koninklijk besluit van 21 november 2005 over het aanvullend groepstoezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, herverzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging in een financiële dienstengroep, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen;

74° subagent: de natuurlijke of rechtspersoon die als kredietbemiddelaar handelt voor rekening van en onder de volledige en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van slechts één kredietbemiddelaar ¹⁸[die geen subagent is]¹⁸;

75° ¹⁹[...] ¹⁹

76° Lid-Staat van herkomst:

a) indien de kredietgever of kredietbemiddelaar een natuurlijk persoon is, de Lid-Staat waar hij zijn hoofdkantoor heeft;

b) indien de kredietgever of kredietbemiddelaar een rechtspersoon is, de Lid-Staat waar zijn statutaire zetel is gevestigd of, indien deze rechtspersoon volgens zijn nationale recht geen statutaire zetel heeft, de Lid-Staat waar zijn hoofdkantoor is gevestigd;

77° Lid-Staat van ontvangst: de Lid-Staat, die niet de Lid-Staat van herkomst is, waar de kredietgever of kredietbemiddelaar een bijkantoor heeft of diensten verricht;

78° verantwoordelijke voor de distributie: elke natuurlijke persoon behorend tot de leiding van een kredietgever, een kredietbemiddelaar of elke werknemer in dienst van dergelijke persoon, die de facto de verantwoordelijkheid heeft op de kredietbemiddelingswerkzaamheid of hierop toezicht uitoefent;

79° persoon die in contact staat met het publiek: de andere personen bij een kredietgever of een kredietbemiddelaar die, op welke wijze dan ook, in contact staan met het publiek met het oog op het voorstellen van kredietovereenkomsten of hierover informatie verstrekt;

80° wet van 2 augustus 2002: wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten;

81° agenten in een nevenfunctie: de verkopers van goederen en diensten van niet-financiële aard die, bij wijze van nevenactiviteit en voor rekening van een of meer kredietgevers, als bemiddelaar inzake consumentenkrediet optreden;¹

82° wet van 25 april 2014: wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen;²⁰

83° wet van 6 april 1995: wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen;²¹

84° kredietwaardigheidsbeoordeling: de evaluatie van de vooruitzichten dat de uit de kredietovereenkomst voortvloeiende verplichtingen tot schuldaflossing worden nagekomen;²²

85° adviesdiensten: het geven van persoonlijke aanbevelingen aan een consument met betrekking tot een of meer transacties in samenhang met kredietovereenkomsten;²³

86° voorwaardelijke verplichting of garantie: een kredietovereenkomst die als garantie voor een andere afzonderlijke maar aanvullende transactie fungeert en uit hoofde waarvan het door een onroerend goed gewaarborgde kapitaal slechts wordt opgenomen wanneer zich een of meer in de overeenkomst vermelde gebeurtenissen voordoen;²⁴

87° gedeelde vermogenskredietovereenkomst: een kredietovereenkomst waarbij het af te lossen kapitaal is gebaseerd op een contractueel vastgesteld percentage van de waarde van het onroerend goed op het tijdstip van de kapitaalaflossing of -aflossingen;²⁵

88° koppelverkoop: het aanbieden of verkopen van een kredietovereenkomst als onderdeel van een pakket met andere onderscheiden financiële producten of diensten waarbij de kredietovereenkomst niet afzonderlijk wordt aangeboden aan de consument;²⁶

89° gebundelde verkoop: het aanbieden of verkopen van een kredietovereenkomst als onderdeel van een pakket met andere onderscheiden financiële producten of diensten waarbij de kredietovereenkomst ook afzonderlijk aan de consument beschikbaar wordt gesteld, maar waarbij niet noodzakelijkerwijs dezelfde voorwaarden gelden als wanneer deze in combinatie met de neven-diensten wordt aangeboden;²⁷

90° kredietovereenkomst in vreemde valuta: een kredietovereenkomst waarbij het krediet:

a) uitgedrukt wordt in een andere valuta dan die waarin de consument het inkomen ontvangt of de activa aanhoudt waaruit het krediet moet worden terugbetaald; of

b) uitgedrukt wordt in een andere valuta dan die van de Lid-Staat waar de consument verblijft;²⁸

91° betalingstermijn: de termijn die besloten ligt tussen:

a) het tijdstip waarop de kredietgever aan de consument ofwel een geldsom of koopkracht ter beschikking stelt, ofwel met het verschaffen van het genot of het leveren van een goed of het verlenen van een dienst een aanvang maakt, en het tijdstip waarop de consument de eerste betaling moet hebben gedaan;

b) twee opeenvolgende tijdstippen waarop de consument een betaling moet hebben gedaan;²⁹

92° termijnbedrag: het bedrag van een betaling die de consument aan het einde van iedere betalingstermijn moet hebben gedaan;³⁰

93° Verordening (EU) nr. 2015/751: Verordening (EU) 2015/751 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde betalingstransacties;³¹

1. – Ingevoegd bij art. 2 wet 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014, inwerkingtreding: 29 mei 2014 (art. 1, 1°, K.B. 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014)

2. – 36° laatst vervangen bij art. 37 wet 18 december 2015, *B.S.*, 30 december 2015, *err.*, *B.S.*, 13 januari 2016

3. – 37° vervangen bij art. 2, 2°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

4. – 39°, al. 2, ingevoegd bij art. 2, 4°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

5. – 41°, al. 1, f), vervangen bij art. 2, 1°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

6. – 41°, al. 1, g), ingevoegd bij art. 2, 2°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

7. – 41°, al. 1, h), ingevoegd bij art. 2, 2°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

8. – 41°, al. 2, c), ingevoegd bij art. 2, 3°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

9. – 44°, al. 2, ingevoegd bij art. 2, 5°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

10. – 44°/1 ingevoegd bij art. 2, 6°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

11. – 53° vervangen bij art. 2, 7°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

12. – 53°/1 ingevoegd bij art. 2, 8°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

13. – 53°/2 ingevoegd bij art. 2, 8°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

14. – 53°/3 ingevoegd bij art. 2, 8°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

15. – 69° gewijzigd bij art. 2, 3°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

16. – 71° gewijzigd bij art. 2, 4°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

17. – 72° gewijzigd bij art. 749 wet 13 maart 2016, *B.S.*, 23 maart 2016, *err.*, *B.S.*, 8 april 2016, inwerkingtreding: 23 maart 2016 (art. 759)

18. – 74° aangevuld bij art. 2, 5°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

19. – 75° opgeheven bij art. 2, 9°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

20. – 82° toegevoegd bij art. 2, 6°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

21. – 83° toegevoegd bij art. 2, 6°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

22. – 84° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

23. – 85° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

24. – 86° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

25. – 87° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

26. – 88° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

27. – 89° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

28. – 90° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

29. – 91° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

30. – 92° toegevoegd bij art. 2, 10°, wet 22 april 2016, *B.S.*, 4 mei 2016, inwerkingtreding: 1 december 2016 (art. 45)

31. – 93° toegevoegd bij art. 4 wet 29 juni 2016, *B.S.*, 6 juli 2016, *err.*, *B.S.*, 8 juli 2016

32. Artikel I.9, 9°

Deze definitie is inhoudelijk identiek aan de definitie in artikel 4.15 van PSD waarin weliswaar verwezen wordt naar artikel 1, lid 3, onder b) van Richtlijn 2000/46/EG om aan te duiden wat onder 'elektronisch geld' moet worden verstaan. In de Belgische Wet van 21 december 2009 wordt elektronisch geld hetzelfde gedefinieerd als in artikel I.9, 29° van het WER. Er wordt dan ook verwezen naar het commentaar bij dit artikel. Naast elektronisch geld vallen ook chartaal geld (munten en biljetten) en giraal geld onder de ruime definitie van geldmiddelen. Onder giraal geld moet worden verstaan geld op rekeningen gehouden bij banken of andere betalingsdienstaanbieders dat kan worden overgemaakt van de ene rekening op een andere of contant kan worden opgenomen door middel

III. Aanbieders van financiële diensten • D. Betalingsinstellingen en instellingen voor elektronisch geld Wetboek van Economisch recht (Art. I.9)

van verschillende betalingsmethodes zoals kaarttransacties, overschrijvingen of domiciliëringen (zie Q&A PSD, question no. 255).

De Europese wetgever koos voor een dergelijke ruime definitie om ook de opname en storting van contanten en de overmaking van elektronisch geld onder het toepassingsgebied van de regelgeving te laten vallen (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 6°, 7°, 8°, 9° en 10°, 4).

Het begrip 'geldmiddelen' is één van de essentiële begrippen in boek VII van het WER inzake betalingsdiensten. Het begrip wordt gebruikt in de definities van diverse andere begrippen zoals de definitie van 'betalingstransactie'. Indien geen geldmiddelen worden gedeponneerd, overgeemaakt of opgenomen, is er geen sprake van een betalingstransactie.

De definitie van het begrip 'geldmiddelen' is erg ruim. Zij omvat ook sommen uitgedrukt in een 'private' munteenheid, d.w.z. niet in euro of enige munteenheid van een nationale staat. Dergelijke munten kunnen uitgegeven worden in munten, biljetten of elektronisch geld (zie Q&A PSD, question no. 164). Echter, het loutere feit dat dergelijke betaalmiddelen onder de definitie van 'geldmiddelen' vallen, wil nog niet zeggen dat boek VII van het WER erop van toepassing is. Zo bepaalt artikel VII.2 § 1 met betrekking tot het toepassingsgebied: *'Behoudens andersluidende bepalingen is dit boek van toepassing op de betalingsdiensten uitgevoerd in euro of in de valuta van een lidstaat buiten de eurozone. De artikelen VII.35 en VII.36 van dit boek zijn evenwel van toepassing op de betalingsdiensten ongeacht de gehanteerde valuta.'* Voor meer toelichting kan verwezen worden naar de bespreking van artikel VII.2.

Simon Landuyt

Zie commentaar bij artikel 4 Wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen.

Artikel I.9, 1°

Artikel I.9, 1° van het WER is een cruciale bepaling voor wat het toepassingsgebied betreft. Immers, artikel VII.2 van het WER vangt aan met de stellen: *'Titels 3 en 5 tot 7 van dit boek zijn van toepassing op'*. Artikel I.9, 1° bepaalt nu net wat onder dat begrip 'betalingsdiensten' moet worden begrepen en doet dat aan de hand van een opsomming van zeven diensten die als betalingsdienst moeten worden beschouwd. Hieronder worden deze zeven diensten overlopen.

De definitie van betalingsdienst in artikel I.9, 1° van het WER is nagenoeg identiek aan de definitie in de bijlage van PSD waarnaar wordt verwezen in artikel 4, lid 3 PSD. Met 'nagenoeg' identiek wordt bedoeld dat sommige woorden en begrippen vervangen zijn door hun meer gebruikelijke Belgische variant. Zo heet een 'automatische debitering' in het WER 'domiciliëring'.

1. Diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contanten op een betaalrekening te plaatsen alsook alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn

De eerste categorie diensten die 'betalingsdiensten' uitmaken in de zin van artikel I.9, 1° van het WER zijn diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden om contanten op een betaalrekening te plaatsen en alle verrichtingen die voor het beheren van de betaalrekening vereist zijn. Het gaat dus over het storten van cash op een betaalrekening en de wijze waarop dat gebeurt, speelt eigenlijk geen rol. Het kan dus gaan om bijvoorbeeld een verrichting aan het loket, het achterlaten van cash in de nachtsafe of het storten van geld via een stortingsautomaat (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 378). Het kan ook gaan over het storten van cash op een rekening van elektronisch geld (E. PIETERS, V. BROEKAERT, 'Les services de paiement: l'autorégulation, la directive et la loi. Vue d'ensemble' in *Betalingsdiensten. De nieuwe regelgeving onder de loep genomen*, Brussel, Anthemis, 2011, 18). Hoe het geld op de betaalrekening belandt, is niet relevant, maar het moet wel steeds gaan om een betaalrekening. Wat daaronder precies moet worden begrepen, wordt verduidelijkt in I.9, 8° van het WER.

Daarnaast worden ook de verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn gevat in de eerste categorie betalingsdiensten. Volgens de Memorie van Toelichting gaat het om het functioneren van een betaalrekening in het raam van de verschillende betalingsdiensten, zoals de toegang op afstand tot een betaalrekening om het saldo na te gaan of rekeninguittreksels te ontvangen (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 9).

2. Diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contanten van een betaalrekening op te nemen alsook alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn

De tweede categorie diensten die 'betalingsdiensten' uitmaken in de zin van artikel I.9, 1° van het WER zijn diensten waarbij de mogelijkheid wordt geboden contanten van een betaalrekening op te nemen en alle verrichtingen die voor het beheren van een betaalrekening vereist zijn. De opname van contanten van de betaalrekening kan op verschillende manieren gebeuren, bijvoorbeeld aan het loket of via een geldautomaat (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 380; *Parl. St. Kamer* 2008-2009, nr. 2 179/001, 9).

3. Uitvoering van betalingstransacties, met inbegrip van de overmaking van geldmiddelen op een betaalrekening bij de betalingsdienstaanbieder van de gebruiker of bij een andere betalingsdienstaanbieder

De derde categorie betalingsdiensten behelst het aanbieden van de mogelijkheid om betalingstransacties uit te voeren. Het begrip betalingstransacties maakt het voorwerp uit van een aparte definitie in I.9, 6° van het WER (*een door de betaler of de begunstigde geïnitieerde handeling waarbij geldmiddelen worden gedeponneerd, overgemaakt of opgenomen, ongeacht of er onderliggende verplichtingen tussen de betaler en de begunstigde zijn*). Het gaat zowel om betalingstransacties waarbij de betaler en de begunstigde hun rekening houden bij dezelfde betalingsdienstaanbieder als om betalingstransacties waarbij de betaler en de begunstigde hun rekening houden bij verschillende betalingsdienstaanbieders. Zowel schriftelijk als elektronisch geïnitieerde betalingstransacties vallen onder de 'uitvoering van betalingstransacties' in I.9, 1° c) van het WER (R. STEENNOT, 'Girale en elektronische betalingen. Nieuwe wettelijke regeling', *N/W* 2010, 520).

Het loutere feit dat er in de definities van boek VII van het WER nog geen onderscheid wordt gemaakt tussen schriftelijk en elektronisch geïnitieerde betalingstransacties, betekent niet dat er op sommige punten voor al dan niet schriftelijk geïnitieerde betalingstransacties geen afzonderlijke regels zouden kunnen gelden. Zo is artikel VII.36 van het WER enkel van toepassing op betalingstransacties die geïnitieerd werden door middel van een betaalinstrument. Gezien de vrij algemene consensus dat bv. een papieren overschrijving geen betaalinstrument is, lijkt de meerderheid er alvast van overtuigd dat artikel VII.36 van het WER niet kan gelden voor op papier geïnitieerde betalingstransacties. Het gevolg is dat de algemene regel in artikel VII.35 van het WER dan overblijft. Voor nadere toelichting dient verwezen te worden naar de bespreking van deze artikelen.

In artikel I.9, 1° c) van het WER worden meteen een aantal voorbeelden gegeven van 'uitvoering van betalingstransacties':

In de eerste plaats gaat het om de uitvoering van domiciliëringen waarbij domiciliëring dan wordt gedefinieerd in artikel I.9, 13° van het WER als *'een betalingsdienst voor het debiteren van de betaalrekening van een betaler, waarbij een betalingstransactie wordt geïnitieerd door de begunstigde op basis van een door de betaler aan de begunstigde, aan de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde of aan de betalingsdienstaanbieder van de betaler verstrekte instemming'*. Het kan zowel gaan om een eenmalige domiciliëring als om een domiciliëring die meermaals benut wordt (E. PIETERS, V. BROEKAERT, 'Les services de paiement: l'autorégulation, la directive et la loi. Vue d'ensemble' in *Betalingsdiensten. De nieuwe regelgeving onder de loep genomen*, Brussel, Anthemis, 2011, 18).

In de tweede plaats gaat het om de uitvoering van betalingstransacties via een betaalinstrument. Boek VII van het WER er wordt verwezen naar de bespreking het artikel I.9, 10° van het WER waar het begrip 'betaalinstrument' wordt gedefinieerd. Er valt nog op te merken dat voor de invoeging van de wet betalingsdiensten in het WER er in artikel 2, 1° c) het ongedefinieerde begrip 'betaalkaart' werd gebruikt in plaats van betaalinstrument. De wetgever heeft het begrip betaalkaart vervangen door betaalinstrument omdat dat dezelfde lading zou dekken en dus een legitieme verbetering zou zijn (*Parl. St. Kamer* 2013-2014, nr. 3429/001, 12).

In de derde plaats gaat het om de uitvoering van overschrijvingen met inbegrip van doorlopende betalingsopdrachten.

Het begrip 'doorlopende betalingsopdracht' wordt niet gedefinieerd in het WER. Een doorlopende opdracht houdt de instructie in van de betaler om periodiek een vast bedrag over te maken aan een vaste begunstigde, bijvoorbeeld om de huur te betalen of om maandelijks een

bedrag te sparen op eigen rekening of op een rekening van de kinderen (R. STEENNOT, 'Girale en elektronische betalingen. Nieuwe wettelijke regeling', *NjW* 2010, 520; *Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 9). Een doorlopende opdracht dient duidelijk te worden onderscheiden van een domiciliëring (zie bespreking van artikel I.9, 13° van het WER).

Een overschrijving is volgens artikel I.9, 31° van het WER een betalingsdienst voor het crediteren van de betaalrekening van een begunstigde met een betalingstransactie of een reeks betalingstransacties van een betaalrekening van een betaler door de betalingsdienstaanbieder die de betaalrekening van de betaler beheert, op basis van een door de betaler gegeven instructie. Voor verdere uitleg wordt verwezen naar het commentaar bij dit artikel.

Verscheidene auteurs hebben intussen gesteld dat de betalingstransacties opgesomd in artikel I.9, 1° c) van het WER slechts voorbeelden zijn en dat de opsomming dus niet limitatief is (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 380; R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 1°, 5). Betalingsmethodes die niet onder de opsomming vallen, maar wel moeten geacht worden betalingsdiensten te zijn in de zin van artikel I.9, 1° c) van het WER zijn bijvoorbeeld betalingen via een maaltijdcheque of dienstencheque (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 1°, 5) en betalingen met elektronisch geld zoals met PayPal (R. Steennot, *Giraal en elektronisch betalingsverkeer*, APR, Story, 2011, nrs. 31 en 38).

4. Uitvoering van betalingstransacties waarbij de geldmiddelen zijn gedekt door een krediet die aan de betalingsdienstgebruiker wordt verstrekt

De vierde categorie betalingsdiensten omvat in essentie dezelfde diensten als bedoeld in de derde categorie, met dat verschil dat het hier gaat om betalingstransacties waarbij de geldmiddelen gedekt zijn door een krediet die aan de betalingsdienstaanbieder wordt verstrekt. In de Memorie van Toelichting wordt hierbij verwezen naar kaartbetalingen, overschrijvingen en domiciliëringen waarbij gebruik wordt gemaakt van 'overdraft facilities', een kredietlijn verbonden aan een betaalrekening (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 9). Het begrip 'krediet' wordt in tegenstelling tot het begrip kredietovereenkomst niet gedefinieerd in boek VII van het WER. In de wet betalingsdiensten werd wel nog gewag gemaakt van een 'kredietovereenkomst'. Dit begrip kon evenwel niet meer gebruikt worden aangezien het gedefinieerde begrip kredietovereenkomst in boek VII van het WER enkel betrekking heeft op consumentenkredieten en voor de toepassing van betalingsdiensten ook kredieten verstrekt voor beroepsdoeleinden worden beoogd (*Parl.St.* Kamer 2013-2014, nr. 3429/001, 13). artikel Voor zover een dergelijke krediet aan een consument wordt aangeboden, gelden uiteraard ook de bijzondere regels van boek VII van het WER van toepassing op het consumentenkrediet (tenzij de betreffende overeenkomst onder één van de uitzonderingen in het toepassingsgebied kan gebracht worden). Terecht werd er in de rechtsleer al op gewezen dat de derde categorie en vierde categorie van betalingsdiensten in de praktijk kunnen overlappen (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 382).

5. Uitgifte van en/of aanvaarding van betaalinstrumenten

De uitgifte van en/of aanvaarding van betaalinstrumenten vormt de vijfde categorie van betalingsdiensten. Een betaalinstrument wordt gedefinieerd in artikel I.9, 10° van het WER als '*elk gepersonaliseerd instrumenten en/of geheel van procedures, overeengekomen tussen de betalingsdienstgebruiker en de betalingsdienstaanbieder, waarvan de betalingsdienstgebruiker gebruikmaakt om een betalingsopdracht te initiëren*'. Een verdere bespreking van dit begrip volgt bij de bespreking van artikel I.9, 10° van het WER.

Bij de bespreking van artikel I.9, 1° e) van het WER is het wel van belang na te gaan wat precies onder de 'uitgifte' en de 'aanvaarding' van betaalinstrumenten moet worden verstaan. Bij gebrek aan een nadere verklaring in het WER of in de PSD, wordt in de rechtsleer soms teruggegrepen naar de definitie van 'uitgever' in de Wet van 17 juli 2002 betreffende de transacties uitgevoerd met instrumenten voor de elektronische overmaking van geldmiddelen. 'Uitgever' werd in deze wet gedefinieerd als '*elke persoon die, in het kader van zijn commerciële activiteit, een instrument voor de elektronische overmaking van geldmiddelen ter beschikking stelt van een andere persoon overeenkomstig een met die persoon gesloten overeenkomst*'. Gebaseerd op deze definitie wordt de 'uitgifte' dan ook '*het ter beschikking stellen van een betaalinstrument aan een*

gebruiker overeenkomstig een met die persoon gesloten overeenkomst (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 382; in lichtgewijzigde vorm ook in R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 1°, 5). Een contractueel kader wordt inderdaad niet altijd uitdrukkelijk genoemd, maar het is niet onlogisch om aan te nemen dat een dergelijk contractueel kader uiteraard aanwezig is bij het ter beschikking stellen van een betaalinstrument. Ook in de Belgische parlementaire voorbereiding wordt uitdrukkelijk verwezen naar de contractuele relatie (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 9). Concreet gaat het bijvoorbeeld om de bank die een bankkaart (al dan niet met toegang tot elektronisch bankieren) verstrekt aan de rekeninghouder of om de kredietverstrekker onder de Wet consumentenkrediet die een kredietkaart met kredietopening ter beschikking stelt van een consument.

De 'aanvaarding' van betaalinstrumenten slaat op entiteiten die instaan voor de afwikkeling van kaarttransacties die een overeenkomst sluiten met de begunstigde van een dergelijke transactie (bv. Atos Worldline – zie A. VAN DOOLAEGHE, 'De Wet Betalingsdiensten op de korrel genomen', *DCCR* 2010, nr. 89, 65; E. PIETERS, V. BROEKAERT, 'Les services de paiement: l'autorégulation, la directive et la loi. Vue d'ensemble' in *Betalingsdiensten. De nieuwe regelgeving onder de loep genomen*, Brussel, Anthemis, 2011, 19). Deze 'acquirer' zorgt voor de betaling van de gelden aan de handelaar op basis van de ontvangen betalingsopdrachten. Concreet gaat het bijvoorbeeld om de situatie waarbij een betalingstransactie wordt geïnitieerd via de begunstigde op het verkooppunt waarbij de betaler zijn geheime kaartcode ingeeft en aldus zijn toestemming geeft (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 10). Indien de uitgifte en de aanvaarding van het betaalinstrument door dezelfde partij worden verricht, spreekt men van een "drie partijen"-kaartschema (bv. American Express). Indien dat niet het geval is, spreekt men van een "vier partijen"-kaartschema (bv. MasterCard – zie *Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 10; zie ook: E. PIETERS, V. BROEKAERT, 'Les services de paiement: l'autorégulation, la directive et la loi. Vue d'ensemble' in *Betalingsdiensten. De nieuwe regelgeving onder de loep genomen*, Brussel, Anthemis, 2011, 19).

6. Geldtransfers

Een geldtransfer wordt in artikel I.9, 14° van het WER gedefinieerd als 'een betalingsdienst waarbij, zonder opening van betaalrekeningen op naam van de betaler of de begunstigde, van een betaler geldmiddelen worden ontvangen met als enig doel het daarmee overeenstemmende bedrag over te maken aan een begunstigde of aan een andere, voor rekening van de begunstigde handelende betalingsdienstaanbieder, en/of waarbij dergelijke geldmiddelen voor rekening van de begunstigde worden ontvangen en aan de begunstigde beschikbaar worden gesteld'. Hier kan dan ook volstaan worden met een loutere verwijzing naar hetgeen toegelicht wordt bij het betreffende artikel.

7. Uitvoering van betalingstransacties waarbij de instemming van de betaler met een betalingstransactie wordt doorgegeven met behulp van een telecommunicatie-, digitaal- of informatica-instrument en de betaling rechtstreeks geschiedt aan de beheerder van de telecommunicatiediensten, het informaticasysteem of het netwerk, die louter optreedt als tussenpersoon tussen de betalingsdienstgebruiker en de persoon die de goederen levert of de diensten verricht

Dit artikel I.9, 1° g) van het WER bevat een aantal voorwaarden waaraan de betreffende dienst moet voldoen om hieronder te vallen (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 383):

Het moet gaan om een betalingstransactie, waarbij kan verwezen worden naar de definitie in artikel I.9, 6° van het WER;

De instemming van de betaler wordt gegeven met behulp van een telecommunicatie-, digitaal of informatica-instrument. Wat hieronder precies moet worden verstaan, wordt niet verduidelijkt, maar de meest evidente voorbeelden zijn in ieder geval een gsm, smartphone en tablet pc; De betaling moet rechtstreeks geschieden aan de beheerder van de telecommunicatiediensten, het informaticasysteem of het netwerk en dus niet aan de handelaar;

De beheerder van de telecommunicatiediensten, het informaticasysteem of het netwerk treedt louter op als een tussenpersoon tussen de betalingsdienstgebruiker en de persoon die de goede-

ren levert of de diensten verricht. Deze laatste voorwaarde volgt logisch uit het feit dat PSD enkel beoogde om betalingsdiensten aan gebruikers te regelen en niet de bedrijfswerkzaamheden bestaande in het tegen betaling rechtstreeks verstrekken van digitale goederen zoals muziek of digitale kranten en de distributie daarvan naar digitale toestellen zoals smartphones en tablet pc's. Slechts wanneer de beheerder geen intrinsieke waarde toevoegt en inderdaad een loutere tussenpersoon is die zorgt voor de uitvoering van de betalingstransactie, is hij te beschouwen als een betalingsdienstaanbieder.

Voorbeelden zijn vandaag veelvuldig voorhanden of toch minstens denkbaar voor de nabije toekomst. Zo valt te denken aan de aankoop van een parkeerticket, diverse andere vormen van ticketing (bioscoop, openbaar vervoer e.d.), verkoop via een automaat, een taxirit en digitale goederen/diensten (zoals films, software, spelletjes) die betaald worden via een digitaal toestel en waarbij de betalingsdienstgebruiker deze goederen of diensten ontvangt van een andere dienststaanbieder dan de beheerder van de telecommunicatiediensten, het informaticasysteem of het netwerk (*Parl. St. Kamer 2008-2009*, nr. 2179/001, 11; E. PIETERS, V. BROEKAERT, 'Les services de paiement: l'autorégulation, la directive et la loi. Vue d'ensemble' in *Betalingsdiensten. De nieuwe regelgeving onder de loep genomen*, Brussel, Anthemis, 2011, 20). De bekendste voorbeelden hiervan zijn momenteel wellicht het aankopen van een sms-ticket voor De Lijn en sms-parkeren. Meteen kan in dit verband ook verwezen worden naar de bespreking van artikel VII.3, 12° van het WER.

In de parlementaire voorbereiding werd meteen ook verduidelijkt dat wanneer het digitale toestel uitsluitend gebruikt wordt als een authenticatie-instrument om een betaling uit te voeren van zijn of haar betaalrekening en er geen betaling aan de beheerder wordt overgemaakt, de betalingstransacties behandeld worden in het contractueel kader tussen de betalingsdienstgebruiker en zijn betalingsdienstaanbieder. De beheerder van de telecommunicatiediensten, het informaticasysteem of het netwerk is in dit geval geen betalingsdienstaanbieder. Interessant in dit verband is ook artikel VII.3, 10° van het WER.

Artikel I.9, 2°

Artikel I.9, 2° van het WER is eveneens een cruciale bepaling voor de toepassing van de privaatrechtelijke bepalingen met betrekking tot betalingsdiensten. 'Betalingsdienstaanbieder' is immers een begrip dat meermaals aangewend wordt om het toepassingsgebied af te bakenen (art. VII.2 §1 WER) en dat ook in vele bepalingen van boek VII van het WER wordt gebruikt om zekere plichten te omschrijven.

Volgens artikel I.9, 2° van het WER is een betalingsdienstaanbieder (1) een rechtspersoon, (2) die betalingsdiensten verstrekt aan een betalingsdienstgebruiker en (3) beantwoordt aan de kenmerken van een van de instellingen opgesomd in artikel I.9, 2° van het WER. De begrippen 'betalingsdiensten' en 'betalingsdienstgebruiker' worden gedefinieerd in artikel I.9, 1°, respectievelijk I.9, 3° van het WER. Voor een toelichting bij deze begrippen, kan worden volstaan met een verwijzing naar de desbetreffende besprekingen.

De instellingen die worden aangeduid in artikel I.9, 2° van het WER zijn:

- De kredietinstellingen als bedoeld in artikel 1, 2de lid van de Wet van 22 maart 1993 op het statuut en het toezicht op de kredietinstellingen. Uiteraard dient deze verwijzing begrepen te worden als verwijzing naar de nieuwe Bankwet van 25 april 2014. Volgens deze wet wordt onder kredietinstelling verstaan: 'een Belgische of buitenlandse onderneming waarvan de werkzaamheden bestaan in het van het publiek in ontvangst nemen van gelddeposito's of van andere terugbetaalbare gelden en het verlenen van kredieten voor eigen rekening'. Enerzijds gaat het om die kredietinstellingen die in België gevestigd zijn, anderzijds om de kredietinstellingen die opgericht zijn naar het recht van een andere Lidstaat van de EER en die over een Europees paspoort beschikken.
- De instellingen voor elektronisch geld, waarvan de werkzaamheden bestaan uit het uitgeven van elektronisch geld, mogen ook betalingsdiensten aanbieden.
- De Post nv van publiek recht wanneer De Post betalingsdiensten ter beschikking stelt en aanbiedt als een deel van het commerciële aanbod (bv. bankrekeningen en betaalkaarten).
- De betalingsinstellingen, waarmee bedoeld wordt de rechtspersonen die gemachtigd zijn betalingsdiensten aan te bieden en uit te voeren overeenkomstig de wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de acti-

viteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen.

- De Nationale Bank van België en de Europese Centrale Bank.
- De Belgische federale, regionale en lokale overheden.

Naast deze opsomming bevat artikel I.9, 2° van het WER nog een belangrijke bijkomende bepaling. Ook de personen die als gewoon beroep of bedrijf betalingsdiensten verstrekken aan een betalingsdienstgebruiker of elektronisch geld leveren aan een houder van elektronisch geld zonder hiertoe over de nodige vergunning of toelating te beschikken blijven immers onderworpen aan de dwingende bepalingen van boek VII van het Wer. Dat wil zeggen dat die entiteiten die op de Belgische markt opereren en diensten aanbieden zonder daartoe over de vereiste toelating of vergunning te beschikken – ook al kunnen ze om die enkele reden al gesanctioneerd worden – toch de dwingende bepalingen van boek VII van het WER moeten naleven. De Belgische wetgever achtte een nietigverklaring van de betalingstransacties verricht door niet geautoriseerde betalingsdienstaanbieders contraproductief t.a.v. de betalingsdienstgebruikers die te goeder trouw beroep hebben gedaan op de niet-vergunde betalingsdienstaanbieders (*Parl.St. Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 13*).

Artikel I.9, 3°

Boek VII van het WER inzake betalingsdiensten is van toepassing op alle gebruikers, ongeacht of het gaat om natuurlijke personen of rechtspersonen, ongeacht of het gaat om consumenten of niet-consumenten. In beginsel gelden alle bepalingen van boek VII van het WER dan ook voor alle categorieën, hetgeen betekent dat de wetgeving inzake betalingsdiensten strikt genomen niet louter de consument beschermt. In algemene termen wordt de 'betalingsdienstgebruiker' beschermt, vandaar het bijzondere belang van deze bepaling.

Desondanks nemen consumenten wel een bijzondere plaats in bij de toepassing van de wetgeving van toepassing op betalingsdiensten. Een groot aantal regels kunnen immers contractueel worden uitgesloten indien de betalingsdienstgebruiker geen consument is (zie specifiek de art. VII.26 en VII.54 van boek VII van het WER). De wetgever spreekt in de parlementaire voorbereiding van een 'opt-out' (*Parl.St. Kamer, 2008-2009, nr. 2179/001, 13*). Voor meer toelichting bij deze mogelijkheid tot opt-out wordt verwezen naar de bespreking van de artikelen VII.26 en VII.54 van boek VII van het WER.

Wie dan precies als consument wordt beschouwd, wordt bepaald in artikel I.1, 2° van het WER. Op grond van de Richtlijn had de Belgische wetgever de mogelijkheid om micro-ondernemingen gelijk te stellen aan consumenten en hen dezelfde bescherming te garanderen (uitsluiting van de mogelijkheid tot contractuele afwijking). De Belgische wetgever maakte geen gebruik van deze mogelijkheid om de mogelijkheid van een soepeler regime tussen handelaars onverlet te laten (*Parl.St. Kamer, 2008-2009, nr. 2179/001, 13*).

Onder 'betalingsdienstgebruiker' verstaat het WER zowel de 'betaler' (zie bespreking bij art. I.9, 4°) als de 'begunstigde' (zie bespreking bij art. I.9, 5°). Als het WER dus het begrip betalingsdienstgebruiker aanwendt, beschermt zij dus zowel de betaler als de begunstigde (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 3°, 4° en 5°, 2). In de andere gevallen spreekt het WER over betaler of begunstigde.

Artikel I.9, 4°

Deze bepaling vergt nauwelijks enige toelichting. Zij is gebaseerd op artikel 4.7 van PSD en volgt die definitie haast woordelijk.

Vele voorbeelden van een betaler zijn op te noemen: de opdrachtgever van een overschrijving, degene die betaalt met een kredietkaart in een restaurant, degene die een domiciliëring toestaat voor zijn krantenabonnement, de consument die met PayPal een internetbetaling verricht. In alle gevallen waarin de betreffende persoon over een betaalrekening of rekening van elektronisch geld beschikt, gaat het om de persoon wiens rekening gedebiteerd wordt (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 3°, 4° en 5°, 2).

Wat precies onder het begrip 'betaalrekening' verstaan moet worden, wordt verder verduidelijkt in de bespreking van artikel I.9, 8° van het WER. Hier kan al worden opgemerkt dat het voor de definiëring van het begrip 'betaler' geen belang heeft of die persoon al dan niet beschikt over

een betaalrekening. Ook de natuurlijke persoon of rechtspersoon die – zonder betaalrekening – een betalingsopdracht geeft, is te beschouwen als een betaler. Een evident voorbeeld zijn de geldtransfers, gedefinieerd in artikel I.9, 14° van het WER. Voor een toelichting bij dit begrip, kan verwezen worden naar de bespreking van het betreffende artikel.

Artikel I.9, 5°

Deze bepaling vraagt evenmin om veel toelichting. Zij is gebaseerd op artikel 4.8 van PSD en volgt die definitie woordelijk.

De begunstigde is bijvoorbeeld: de dienstverrichter wiens factuur betaald wordt via een overschrijving, het familielid op wiens rekening automatisch iedere maand 50 euro wordt gespaard via een doorlopende opdracht, de telecomoperator die iedere maand de rekening van de betaler laat debiteren voor het verschuldigde bedrag en de winkelier die betaling met een krediet- of betaalkaart aanvaardt. In de meeste gevallen zal het gaan om de persoon wiens rekening wordt gecrediteerd met het bedrag van de betalingstransactie (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 3°, 4° en 5°, 2).

Het begrip 'betalingstransactie' wordt gedefinieerd in artikel I.9, 6° van het WER. Voor een toelichting bij dit begrip, kan verwezen worden naar de bespreking van het betreffende artikel.

Artikel I.9, 6°

Deze bepaling herneemt woordelijk de tekst van artikel 4.5 van PSD.

Geldmiddelen, gedefinieerd in artikel I.9, 9° van het WER, kunnen diverse vormen aannemen: chartaal geld (tastbaar geld: biljetten en muntstukken), giraal geld en elektronisch geld.. Voor een verdere bespreking van het begrip 'geldmiddelen' en het begrip elektronisch geld wordt verwezen naar de toelichting bij respectievelijk artikel I.9, 9° en I.9, 26° van het WER.

Het woord betalingstransactie is ruimer dan men op basis van de gebruikelijke betekenis van deze term zou verwachten. Het gaat niet enkel om de overmaking van geldmiddelen, maar ook over het deponeren en opnemen van geldmiddelen. Bovendien is een aspect 'betaling' als bijvoorbeeld de tegenprestatie voor de levering van goederen of diensten niet vereist. Opvallend in dat verband is de vermelding dat het gaat om geldmiddelen die worden gedeponereerd, overgemaakt of opgenomen *ongeacht of er onderliggende verplichtingen tussen de betaler en de begunstigde zijn*. Dit wil zeggen dat de onderliggende verhouding die aanleiding geeft tot de overmaking van geldmiddelen van geen belang is (R. STEENNOT, 'Girale en elektronische betalingen. Nieuwe wettelijke regeling', *NjW* 2010, 520). Het kan dus gaan om bijvoorbeeld de 'betaling' voor de levering van goederen of diensten, maar het kan net zo goed gaan om een schenking. STEENNOT spreekt in dat verband over het principe van de 'neutraliteit van betalingstransacties' (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 6°, 7°, 8°, 9° en 10°, 2; zie ook *Parl. St. Kamer* 2008-2009, nr. 2179/001, 13).

In de definitie van het begrip betalingstransactie zit meteen ook een belangrijk onderscheid vervat, met name het onderscheid dat gebaseerd is op de vraag wie de betalingstransactie initieert (*Parl. St. Kamer* 2008-2009, nr. 2179/001, 13):

- Transacties geïnitieerd door de betaler, zoals een overschrijving of een geldafhaling;
- Transacties geïnitieerd door de begunstigde, hetgeen het geval is wanneer een schuld-eiser in het kader van een domiciliëring het initiatief neemt om een betalingsopdracht over te maken aan de betalingsdienstaanbieder;
- Transacties geïnitieerd door de betaler, maar via de begunstigde, hetgeen bijvoorbeeld het geval is wanneer een betaler een goed of dienst betaalt in de winkel waarbij die de kaartbetaling initieert en de betalingstransactie dus toestaat via een terminal die de handelaar (begunstigde) verbindt met zijn betalingsdienstaanbieder.

Dit onderscheid is van belang omdat naargelang door wie of via wie de betalingstransactie geïnitieerd is, verschillende regels van toepassing kunnen zijn.

Het begrip 'betalingstransactie' is een kernbegrip in boek VII van het WER dat niet enkel in diverse bepalingen met verplichtingen voor de betalingsdienstaanbieder of –gebruiker terugkomt, maar eveneens dient als uitgangspunt voor verschillende andere definities (zie onder meer de definities van de begrippen 'betalingsdienst', 'betaler', 'begunstigde' of 'domiciliëring'

in respectievelijk artikel 1.6, 1°, 4°, 5° en 13° van het WER.

Artikel 1.9, 7°

Deze bepaling herneemt woordelijk de tekst van artikel 4.16 van PSD. Deze definitie lijkt duidelijk en behoeft dan ook niet veel duidelijk. De betalingsopdracht is datgene wat aan de betalingstransactie voorafgaat. Het is een instructie om de eigenlijke betalingstransactie op gang te brengen. De definitie vermeldt – zie de bespreking van de definitie van betalingstransactie – dat de instructie kan gegeven worden door de betaler of door de begunstigde aan hun respectieve betalingsdienstaanbieders. Voor een toelichting bij het begrip 'betalingstransactie' kan verwezen worden naar de bespreking bij artikel 1.9, 6° van het WER.

In de rechtsleer werd al terecht opgemerkt dat de Wet betalingsdiensten geen onderscheid maakt tussen elektronisch en schriftelijk geïnitieerde betalingsopdrachten (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 6°, 7°, 8°, 9° en 10°, 3).

Artikel 1.9, 8°

Deze definitie is zo goed als identiek aan de definitie vermeld in artikel 4.14 van PSD. De definitie is ruim geformuleerd en zou zo kunnen gelezen worden dat zij naast de rekening voor elektronisch geld en de zichtrekening ook de spaarrekening omvat. De Belgische wetgever wees er in de parlementaire voorbereiding inderdaad op dat volgens een letterlijke interpretatie ook rekeningen onder het begrip 'betaalrekening' kunnen vallen die niet worden aangehouden met als 'hoofddoel' betalingen te kunnen verrichten, maar waar wel betalingen mee worden verricht. Daarbij noemde wetgever spaarrekeningen waarmee sporadisch een betaling wordt verricht (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 14). Dit zou dan meteen ook betekenen dat de bepalingen van boek VII van het WER gelden voor transacties uitgevoerd van en naar zulke rekeningen. De definitie in artikel 2, 8° Wet betalingsdiensten is inderdaad erg ruim en een letterlijke interpretatie zou leiden tot de conclusie dat alle rekeningen waarop betalingen kunnen worden uitgevoerd, onder deze definitie zouden vallen (zie ook: P.E. BERGER, S. LANDUYT, 'Toepassingsgebied van de Wet betalingsdiensten en de Wet betalingsinstellingen' in X, *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 115).

De Belgische wetgever nuanceerde echter en deed deze interpretatie af als te verregaand. Voor zover het verrichten van enkele betalingen een bijkomende activiteit blijft op een rekening die met name voor andere doeleinden gebruikt wordt (bv. sparen of beleggen), is er geen sprake van het verlenen van betalingsdiensten of betalingen van of naar een betaalrekening (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 14). De wetgever verwees daarbij uitdrukkelijk naar de volgende types van rekeningen die *de facto* ongeschikt zijn om er geregeld betalingstransacties mee te verrichten:

– Termijnrekeningen bieden geen vrijheid om bijkomende deposito's of geldopnemingen te verrichten. De Belgische wetgever wordt in dit standpunt bijgetreden door de Europese Commissie (Q&A PSD, question no. 25).

– Spaarrekeningen die vallen onder het regime van geldopvragingen van spaardeposito's als omschreven in artikel 2 van het K.B. van 27 augustus 1993 tot uitvoering van het wetboek van de inkomstenbelasting 1992, vallen volgens de Belgische wetgever evenmin onder het begrip 'betalingsrekening' vanwege de beperkingen inzake opvragingen die voor dergelijke rekeningen gelden. Spaarrekeningen die buiten dit regime vallen en die ook aangewend worden om betalingsverrichtingen te doen, moet men herkwalficeren als betaalrekening (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 15).

Wat betreft de genoemde spaarrekeningen, is het geen evidentie dat deze niet onder de definitie van betaalrekening vallen. Deze definitie is immers in ruimere bewoordingen opgesteld (zie hoger) en daarnaast stelde de Europese Commissie stelde in één van haar antwoorden in 'Your questions on PSD' (Q&A PSD, question no. 25): '*Cash deposit/transfer to a securities account would fall within the scope of Article 3(i). However, savings accounts where the holder can place and withdraw funds without any additional intervention or agreement of his payment service provider should be considered as payment accounts within the meaning of the PSD. On the contrary, fixed term deposits should fall out of this category as the funds are taken and paid back by the payment service provider and the holder of the deposit does not keep any freedom to place additional funds or withdraw funds during the term of the deposit*'. De Commissie voegde daar bij een andere vraag nog aan toe (Q&A PSD, question no. 150): '*A saving account where the hol-*

der can place funds whenever he wants, without having to sign a new contract for each new placement, and is also able to withdraw funds whenever he likes without any restrictions (e.g., penalties for not having respected the term agreed or administrative charges) should be considered as payment accounts for the purposes of the PSD. In the case of the fixed term deposits, once the payment service user has made a lump sum deposit, he cannot make any withdrawals from the account until maturity without incurring in loss of interest or other penalties as agreed in the contract (e.g., closure of the account)'. Eén en ander werd nadien ook nog bevestigd (Q&A PSD, question no. 262).

Artikel I.9, 10°

Deze definitie is nagenoeg identiek aan de definitie in artikel 4.23 van PSD. Vandaag bestaan er al veel verschillende betaalinstrumenten, naargelang de manier waarop de betalingsopdracht wordt geïnitieerd (bv. betaalkaarten, elektronische diensten- en maaltijdcheques en mobiele telefoons. De Europese Commissie heeft in één van haar antwoorden in het document 'Your questions on PSD' al verduidelijkt dat de definitie bedoeld is om zowel voorwerpen (zoals kaarten en mobiele telefoons) als procedures (zoals PIN-codes, digipass en login/wachtwoord) te dekken. Worden deze middelen aangewend voor internetbankieren, dan vallen zij eveneens onder de definitie van 'betaalinstrument' (zie Q&A PSD, questions 34 and 143). De Belgische wetgever gaf dezelfde inhoudelijke invulling van het begrip 'betaalinstrument' in de parlementaire voorbereiding (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 15). De wetgever wees er meteen ook op dat het gebruik van een betaalinstrument niet steeds een elektronische lezing van bijvoorbeeld het fysieke instrument veronderstelt. De wetgever wijst daarbij op het voorbeeld van een kredietkaart waarvoor een doordruk zonder elektronische lezing wordt afgegeven of die wordt aangewend bij een verkoop op afstand (met overmaking van kaartnummer en vervaldatum). De definitie 'betaalinstrument' is in beide gevallen van toepassing, met of zonder elektronische lezing van de kaart (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 16).

Wordt een betalingstransactie op papier geïnitieerd, dan wordt het stuk papier zelf niet als betalingsinstrument aanzien, zo stelt de Europese Commissie (Q&A PSD question 34). Schriftelijke overschrijvingsopdrachten zijn volgens de Commissie dan ook geen betaalinstrument in de zin van artikel I.9, 10° van het WER, waardoor er ook weinig of geen andere meningen hierover geuit worden (hierbij kan verwezen worden naar W. VANDEVOORDE, 'De Belgische wetgeving tot omzetting van Richtlijn 2007/64/EG betreffende betalingsdiensten in de interne markt. Een overzicht', T.Fin.R. 2011-3, 12). De interpretatie gegeven door de Europese Commissie is een beperkende interpretatie. De letterlijke bewoordingen van de definitie van het begrip 'betaalinstrument' zouden zich m.i. kunnen lenen tot een ruimere interpretatie, in ieder geval lijkt die ruimere interpretatie niet onverdedigbaar. Mogelijks zou zelfs geargumenteed kunnen worden dat het papier zelf geen betaalinstrument uitmaakt, maar de procedures errond wel. De kwalificatie als 'betaalinstrument' heeft belangrijke gevolgen, bijvoorbeeld voor de na te leven informatieverplichtingen, voor het van toepassing zijn van de verplichtingen met betrekking tot betaalinstrumenten en voor de eventuele aansprakelijkheid in geval van niet-toegestane betalingstransacties (zie ook (zie ook: P.E. BERGER, S. LANDUYT, 'Toepassingsgebied van de Wet betalingsdiensten en de Wet betalingsinstellingen' in X, *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 115). STEENNOT wijst er overigens volledig terecht op dat de interpretatie van de Europese Commissie inhoudt dat de begrippen 'betalingsopdracht' en 'betalingstransactie' ruimer zijn dan het begrip 'betaalinstrument' (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 6°, 7°, 8°, 9° en 10°, 3).

Artikel I.9, 11°

Deze definitie is nagenoeg identiek aan de definitie in artikel 4.19 van PSD. Uit de Belgische parlementaire voorbereiding blijkt dat het begrip 'authenticatie' te maken heeft met het waarmaken van het gebruik van een welbepaald betaalinstrument. Enerzijds houdt dit in dat het betaalinstrument wordt geïdentificeerd en gecontroleerd (op bv. echtheid en vervaldatum) en anderzijds houdt dit ook in dat de gebruiker van het instrument wordt geïdentificeerd aan de hand van gepersonaliseerde veiligheidskenmerken (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 16). Een voorbeeld hiervan is een betaling met een kredietkaart bij een winkelier. De kaart wordt daar geïdentificeerd en gecontroleerd (elektronisch) en de kaarthouder geeft zijn code in (gepersonaliseerde veiligheidskenmerken).

De authenticatie is van bijzonder belang voor de aansprakelijkheidsregeling vervat in het WER en met name dan voor de toepassing van artikel VII.34 § 1 dat bepaalt: *‘Wanneer een betalingsdienstaanbieder ontkent dat hij een uitgevoerde betalingstransactie heeft toegestaan of aanvoert dat de betalingstransactie niet correct is uitgevoerd, is zijn betalingsdienstaanbieder gehouden het bewijs te leveren dat de betalingstransactie geauthentiseerd is, juist geregistreerd en geboekt is en niet door een technische storing of enig ander falen is beïnvloed’*. De authenticatie speelt daarin een centrale rol en het is aan de betalingsdienstaanbieder om nadien – in geval van een betwisting – te kunnen aantonen dat deze authenticatie heeft plaatsgevonden.

Artikel I.9, 12°

Deze definitie is op details na identiek aan de definitie in artikel 4.21 van PSD. In de richtlijn wordt niet nader toegelicht welke combinaties van letters, nummers of symbolen in aanmerking komen om een unieke identifier samen te stellen (zie ook Q&A PSD, question 424). Ook boek VII van het WER laat op dat punt vrijheid en bijgevolg is het aan de betalingsdienstverleners om deze combinaties zelf in te vullen (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 16). Bij de bespreking van de ‘unieke identifier’ is een klassiek voorbeeld uiteraard het (internationaal) rekeningnummer (IBAN) met eventueel de bankidentificatiecode (BIC). Dit wordt volmondig bevestigd door de Europese Commissie in het document ‘Your questions on PSD’ (Q&A PSD, question 32). In de Memorie van Toelichting wordt hieraan toegevoegd dat kan worden bepaald dat ook de naam van de gebruiker deel uitmaakt van de ‘unieke identifier’, maar dat hangt af van de betalingsdienstaanbieder (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 16). Verder zijn ook andere manieren mogelijk, maar steeds moet de voorwaarde vervuld zijn dat het gaat om een unieke combinatie die ondubbelzinnige identificatie van een betalingsdienstgebruiker en/of zijn betaalrekening mogelijk maakt. In dat verband noemt STEENNOT ook het e-mailadres van de begunstigde in geval van betalingen met PayPal en het gsm-nummer van de begunstigde bij betalingen met PingPing (R. STEENNOT, ‘Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten’ in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 11° en 12°, 2).

De unieke identifier komt in diverse artikelen van boek VII van het WER voor, zoals in artikel VII.8 § 1 en VII.13, 2° b) in verband met de informatie te verstrekken aan de betalingsdienstgebruiker. Daarnaast dient artikel VII.48 van het WER te worden vermeld dat een regeling voorziet voor de aansprakelijkheid in geval van een onjuiste unieke identifier.

Artikel I.9, 13°

PSD bevat het woord ‘domiciliëring’ niet, maar definieert het begrip ‘automatische afschrijving’ dat dezelfde inhoud heeft (zie art. 4.28 PSD). De omzetting van PSD gaf de Belgische wetgever een mooie gelegenheid om het woord domiciliëring te definiëren, hetgeen voordien niet gebeurd was. Het woord was echter wel al ruimschoots aanvaard in het algemene banklexicon (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 16). De essentie van de domiciliëring is dat het initiatief voor de uitvoering van een betaling uitgaat van de schuldeiser. In de praktijk gaat het vaak om situaties waarin een schuldenaar die regelmatig betalingen aan een bepaalde schuldeiser moet uitvoeren, zijn toestemming geeft om in de toekomst zijn rekening te laten debiteren op initiatief van de schuldeiser (Y. LAUWERS, I. VANWEDDINGEN, ‘Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt’, *Bank.Fin.R.* 2008, 380). De parlementaire voorbereiding vermeldt dat een domiciliëring een dubbele toelating omhelst: één aan de schuldeiser voor om het bedrag van de vordering eigenhandig een transactie te initiëren en één aan zijn betalingsdienstaanbieder om de opdracht uit te voeren overeenkomstig de instructies van de schuldeiser (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 16).

De domiciliëring wordt veelvuldig toegepast voor de uitvoering van betalingstransacties, zowel voor de betaling van bedragen die verschillen van periode tot periode (bv. rekeningen voor telefoon of televisie op aanvraag) als voor de betaling van vaste bedragen (bv. leasing van een voertuig). De domiciliëring die strekt tot de betaling van vaste bedragen mag niet verward worden met de doorlopende opdracht waarbij eveneens voor iedere periode een vast bedrag wordt overgemaakt. De domiciliëring veronderstelt dat de begunstigde de betalingstransactie initieert, terwijl het bij de doorlopende opdracht de betaler is die de transactie initieert.

Boek VII van het WER beperkt zich niet tot één specifieke vorm van domiciliëringen en schrijft ook niet één bepaalde variant voor. Voor zover het opzet onder de definitie valt artikel VII.13° van het WER, is er sprake van een domiciliëring en zijn de betreffende regels van toepassing. In

dat verband is het ook belangrijk dat de definitie bepaalt dat de instemming zowel aan de begunstigde als aan de betalingsaanbieder van de begunstigde en die van de betaler kan gegeven worden (Q&A PSD, question 423). Vroeger waren in België de varianten 'DOM 80' (debtor driven mandate flow, waarbij het bericht van domiciliëring rechtstreeks aan de betalingsdienstaanbieder van de schuldenaar wordt overhandigd, die tevens instaat voor het beheer) en 'DOM 70' (creditor driven mandate flow, waarbij het bericht van domiciliëring rechtstreeks aan de schuldeiser wordt gegeven die ook zorgt voor bewaring en beheer van het domiciliëringbericht) in gebruik die beiden dus onder de definitie vallen (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 17; P.E. BERGER, S. LANDUYT, 'Toepassingsgebied van de Wet betalingsdiensten en de Wet betalingsinstellingen' in X, *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 107; zie ook Q&A PSD, question 423). Deze zijn vervangen door Europese domiciliëringen, met name dan de SEPA *direct debit*-domiciliëringen (eveneens creditor driven mandate flow).

De krachtlijnen van deze SEPA-domiciliëringen zijn de volgende:

- Binnenlandse en grensoverschrijdende transacties worden op dezelfde wijze verwerkt;
- Geschikt voor eenmalige en wekerende betalingstransacties;
- Schuldeisers in het volledige SEPA-gebied kunnen betaald worden door middel van een SEPA-domiciliëring. De begunstigde moet zich dus niet meer in België bevinden;
- Er is een domiciliëring die gebruikt kan worden voor ondernemingen en particulieren (Core) en een versie die enkel in de B2B-relatie kan gebruikt worden, elk met eigen kenmerken;
- Het mandaat (de lastgeving) wordt aangemaakt en beheerd door de schuldeiser, niet meer door de bank van de betaler;
- Onder bepaalde voorwaarden kunnen bestaande mandaten behouden worden, maar dit is niet mogelijk voor B2B SEPA-domiciliëringen.

Artikel VII.28 van het WER legt bijzondere vereisten op inzake de totstandkoming van een domiciliëring en maakt duidelijk dat de totstandkoming van een domiciliëring een lastgeving door de betaler veronderstelt aan de begunstigde, de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde, en/of de betalingsdienstaanbieder van de betaler. Artikel VII.28 legt ook de voorwaarden vast waaraan de lastgeving moet voldoen en bevat bepalingen met betrekking tot de opzegging van domiciliëringen.

Betalingstransacties die verricht zijn in het kader van een domiciliëring (d.w.z. geïnitieerd door de begunstigde) zijn onderworpen aan artikel VII.37 van het WER, hetgeen betekent dat de betalingsdienstaanbieder in bepaalde omstandigheden een toegestane betalingstransactie aan de betaler moet terugbetalen. Voor domiciliëringen gelden ook bijzondere regels inzake herroeping van de betalingsopdracht (zie art. VII.41 van het WER) en inzake de uitvoeringstermijn (art. VII.44, § 3).

Artikel I.9, 14°

Deze definitie is ontleend aan artikel 4.13 van PSD. In de parlementaire voorbereiding wordt deze betalingsdienst omschreven als een eenvoudige betalingsdienst: doorgaans gaat het om contanten die door de betaler worden verstrekt aan een betalingsdienstaanbieder. Deze betalingsdienstaanbieder maakt dat geld dan over aan de begunstigde (die zich normaal gezien elders bevindt) of aan een andere betalingsdienstaanbieder die handelt voor rekening van de begunstigde. Dit kan bijvoorbeeld dan via een communicatienetwerk (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 17). Het onderscheid met een overschrijving is duidelijk: er vindt bij een geldtransfer geen overboeking plaats via de betaalrekeningen van betalingsdienstgebruikers. Het resultaat is echter min of meer hetzelfde: geld wordt in ontvangst genomen om het op een andere plaats betaalbaar te stellen aan de begunstigde.

In de parlementaire voorbereiding wordt verder benadrukt dat deze betalingsdienst afkomstig is uit de Angelsaksische landen en daar wordt aangeduid als '*money tranfer / remittance*'. Vandaag hebben deze betalingsdiensten vaak een grensoverschrijdend karakter waardoor een wisseltransactie noodzakelijk kan zijn (*Parl. St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 17). Een typisch voorbeeld zijn de diensten die worden aangeboden door Western Union (Y. LAUWERS, I. VAN WEDDINGEN, 'Toepassingsgebied Richtlijn betreffende betalingsdiensten in de interne markt', *Bank.Fin.R.* 2008, 382). Voor de implementatie van PSD was er geen specifieke regelgeving op deze diensten van toepassing en evenmin op deze instellingen. Wat betreft de wetgeving die nu van toepassing is op deze instellingen, dient te worden verwezen naar de Wet van 21 december

2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen.

Artikel I.9, 15°

Een 'betalingssysteem' is een systeem dat gehanteerd wordt door de betalingsdienstaanbieders om betalingstransacties af te handelen tussen de banken onderling. In een Belgische context kan daarbij verwezen worden naar artikel 2 §1, a) van de Wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingsystemen. Dit artikel bepaalt:

'Deze wet is van toepassing op alle systemen, zoals gedefinieerd in artikel 1/1, 1°, die geregeld worden door het Belgisch recht, zoals hieronder omschreven:

betalingssystemen

1° het systeem genoemd "TARGET2-BE", dat door de Nationale Bank van België wordt beheerd;

2° het systeem genoemd "Uitwisselings- en verrekeningscentrum": ("UCV"), dat door de VZW UCV wordt beheerd'.

In een grensoverschrijdende context vermeldt Steennot TARGET2, EURO1 en STEP2 (R. Steennot, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in Artikelsgewijze commentaar financieel recht, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 15° - 3).

Artikel I.9, 16°

Deze definitie is nagenoeg identiek aan de definitie in artikel 4.12 van PSD. Het raamcontract is een overeenkomst gesloten tussen de betalingsdienstgebruiker en zijn betalingsdienstaanbieder. In een dergelijk raamcontract liggen de rechten en verplichtingen vervat die op de betalingsdienstgebruiker en de aanbieder rusten in het kader van de uitvoering van betalingstransacties. Uiteraard is de contractuele vrijheid wel enigszins beperkt door boek VII van het WER, zeker als de betalingsdienstgebruiker een consument is. Boek VII bevat immers al een groot aantal voorschriften (onder meer met betrekking tot het toestaan van betalingstransacties, de uitvoering van betalingstransacties en de aansprakelijkheid die daarbij komt kijken) en laat ten aanzien van consumenten slechts een beperkte vrijheid voor eigen contractuele invulling. Ten aanzien van niet-consumenten is die vrijheid veel groter.

Wat betreft de verplicht te verstrekken informatie en voorwaarden aan de betalingsdienstgebruiker bij een raamcontract, legt boek VII van het WER ook een kader op (zie de art. VII.12 en volgende van boek VII van het WER). Daarvan kan worden afgeweken voor zover de betalingsdienstgebruiker geen consument is (zie art. VII.26). Indien er geen sprake is van een raamcontract, zijn de informatieverplichtingen veel beperkter (zie art. VII.6 en volgende van boek VII van het WER).

De bedoelde raamcontracten komen veelvuldig voor en kunnen betrekking hebben op uiteenlopende types betalingsdiensten. Voorbeelden zijn de overeenkomsten met betrekking tot rekeningen waarop en waarmee betalingstransacties kunnen worden verricht. Steennot wijst niet enkel op de klassieke zichtrekening, maar ook op moderne varianten zoals de PayPal-rekening of de PingPing-rekening (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., art. 2, 16°, 1). Daarnaast valt te denken aan de overeenkomsten (eventueel bijzondere en algemene voorwaarden) met betrekking tot het gebruik van een kredietkaart, internetbankieren en (indien het gaat om een begunstigde) met betrekking tot de aanvaarding van kaartbetalingen.

Artikel I.9, 17°

Deze definitie is identiek aan de definitie in artikel 4.27 van PSD. De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat er sprake is van een werkdag wanneer de betalingsdienstaanbieder 'open' is om de voor een betalingstransactie vereiste werkzaamheden te verrichten (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 17). In de Memorie van Toelichting werd verder aangegeven dat het begrip 'werkdag' vooral te maken heeft met het verstrekken van informatie aan de betalingsdienstgebruiker. PSD stelt immers geen regels voor de relatie tussen betalingsdienstaanbieders onderling, maar wel voor de relatie tussen de betalingsdienstaanbieder en de gebruiker. Het uit-

gangspunt is dat een gebruiker in beginsel niet weet of een betaalsysteem actief is of niet, maar dat hij wel kan weten of een betalingsdienstaanbieder open is om de werkzaamheden uit te voeren. De wetgever vond hiervoor inspiratie in het document 'Your questions on PSD' van de Europese Commissie (Q&A PSD, question 38). Hierin wordt onder meer aangegeven dat de perceptie van de consument doorslaggevend is. Een betalingsdienstgebruiker die zich naar zijn bankkantoor begeeft op zaterdag of zondag en vaststelt dat het bankkantoor gesloten is, kan hieruit afleiden dat de betalingsdienstaanbieder op die dag niet toegankelijk is voor de vereiste werkzaamheden. Is een betalingsdienstaanbieder geopend, dan kan de betalingsdienstgebruiker ervan uitgaan dat hij ook de vereiste werkzaamheden kan verrichten, tenzij de betalingsdienstaanbieder anders vermeldt of eerder op enige wijze duidelijk heeft gemaakt dat de werkzaamheden op die dag niet kunnen verricht worden (zaterdagopeningen lijken hiervan een voorbeeld). Het is dus aan de betalingsdienstaanbieder om duidelijk te maken op welke dagen hij die werkzaamheden kan verrichten en dit geldt ook indien de betalingstransactie bijvoorbeeld via internet wordt geïnitieerd (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 18).

Een interessante vraag is dan wanneer en hoe de betalingsdienstaanbieder moet duidelijk maken dat hij toegankelijk is voor de bij de uitvoering van een betalingstransactie vereiste werkzaamheden. Noch de wetgever, noch de Europese Commissie geven een duidelijk antwoord op deze vraag. De Commissie geeft wel aan dat het aan de betalingsdienstaanbieders is om hun systemen af te stellen op hun openingsuren en/of de juiste partners te vinden voor clearing en settlement (QA PSD, question 38). Niets lijkt echter uit te sluiten dat de betalingsdienstaanbieder bijvoorbeeld in een bericht meedeelt of in de overeenkomst met de betalingsdienstgebruiker opneemt dat de vereiste werkzaamheden uitsluitend kunnen worden verricht op de aangegeven dagen. Uit het loutere feit dat het kantoor dan ook op een ander geopend is voor andere dienstverlening, kan de betalingsdienstgebruiker dan m.i. niet afleiden dat het kantoor ook toegankelijk is voor de verrichting van betalingsdiensten.

Het begrip werkdag is vooral van belang in boek VII van het WER (1) voor de bepaling van de termijn van tien werkdagen voor de terugbetaling overeenkomstig artikel VII.38, (2) voor de bepaling van het tijdstip van ontvangst van een betalingsopdracht, dat dan weer van belang is voor de berekening van de uitvoeringstermijn (zie art. VII.39 van het WER), (3) voor de berekening van de uitvoeringstermijn zelf (zie art. VII.43 e.v. van het WER).

Artikel I.9, 18°

Deze definitie is ontleend aan artikel 4.17 van PSD. De valutadatum heeft – zoals de definitie aangeeft – te maken met de renteberekening op een betaalrekening. Het gaat meer bepaald om de datum waarop de renteberekening voor de betreffende transactie ingaat. Het hanteren van een valutadatum is gegroeid uit een praktijk in de financiële sector waarbij om boekhoudkundige redenen een fictieve datum wordt gehanteerd in plaats van de werkelijke datum van de transactie. In de Memorie van Toelichting wordt opgemerkt dat het gebruik van een valutadatum steeds minder verantwoord is omdat vandaag voor tal van betalingstransacties het crediteren en debiteren online (rechtstreeks) gebeurt (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 18). In geval van een creditering is de valutadatum de datum waarop het bedrag van de transactie begint met het opleveren van interesten, in geval van een debitering de datum waarop dat bedrag stopt met interesten op te leveren. R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikelsgewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 18°, 1).

De valutadatum komt op verschillende plaatsen in boek VII van het WER voor: (1) als één van de elementen waarvan de begunstigde moet worden geïnformeerd door zijn betalingsdienstaanbieder na de uitvoering van de transactie (zie art. VII.10, 5° en VII.19 § 1, 5° van het WER), (2) als één van de elementen waarvan de betaler moet worden geïnformeerd door zijn betalingsdienstaanbieder na de uitvoering van de transactie (zie art. VII.18 § 1, 5° van het WER) en (3) als startpunt van de termijn voor kennisgeving en betwisting in de zin van artikel VII.33 van het WER. Bovendien bevat artikel VII.47 van het WER dwingende voorschriften met betrekking tot de bepaling van de valutadatum.

Op te merken valt dat de Wet betalingsdiensten de wet van 10 juli 1997 betreffende de valutadatum van bankverrichtingen heeft opgeheven.

Artikel I.9, 19°

Deze definitie is grotendeels gelijk aan de definitie in artikel 4.18 van PSD. Indien een valutawissel moet uitgevoerd worden (bv. de omrekening van Britse ponden naar euro of omgekeerd), dan wordt in veel gevallen beroep gedaan op een referentiewisselkoers die dan dient als berekeningsgrondslag. De betalingsdienstaanbieder stelt die zelf ter beschikking van de betalingsdienstgebruiker of verwijst naar een publiek toegankelijke bron waar de referentiewisselkoers kan worden geraadpleegd.

In algemene termen is de wisselkoers één van de elementen waaromtrent de betalingsdienstgebruiker moet worden geïnformeerd in het kader van eenmalige betalingstransacties (zie de art. VII.8, 4° VII.9, 4° en VII.10, 4° van het WER). Wat betreft de voorafgaande informatieplicht, kan de wisselkoers worden meegedeeld aan de hand van een referentiewisselkoers (zie art. VII.8, 4° van het WER).

Bij raamcontracten is de wisselkoers ook één van de bestanddelen van de voorafgaande informatieverplichting (zie art. VII.13, 3°) en dient er ook na uitvoering van individuele betalingstransacties informatie te worden verstrekt aan de betaler en de begunstigde met betrekking tot de gehanteerde wisselkoers (zie art. VII.18 § 1, 4° en VII.19 § 1, 4° van het WER). Ook in het kader van een raamcontract, kan voor de voorafgaande informatieplicht gewerkt worden met een referentiewisselkoers. Dit veronderstelt wel dat dan de relevante datum, de index of basis voor vaststelling van de wisselkoers worden meegedeeld en – voor zover overeengekomen – de onmiddellijke toepassing van wijzigingen in de referentiewisselkoers en de informatievereisten met betrekking tot de wijzigingen overeenkomstig artikel VII.15 § 2. Werken met een referentiewisselkoers is vooral interessant omdat deze werkwijze toelaat om wijzigingen in de wisselkoers onmiddellijk en zonder kennisgeving kunnen worden toegepast (mits dit recht uitdrukkelijk in het raamcontract is vastgelegd).

Artikel I.9, 20°

Deze definitie is grotendeels gelijk aan de definitie in artikel 4.20 van PSD. Een verschil tussen de definitie in PSD en die in het WER, is het woord 'eventueel' dat weggevallen is in de Belgische omzettingstekst. PSD spreekt immers van 'eventueel in rekening te brengen interesten'. De Belgische wetgever liet het woord weg omdat het niet voorkwam in de Engelse basistekst en evenmin in de Franse vertaling van PSD (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 18). Deze schrapping lijkt echter geen echt verschil te maken voor de inhoud van deze definitie.

Indien interesten moeten worden berekend, dan kan – afhankelijk van de overeenkomst tussen betalingsdienstaanbieder en –gebruiker – beroep gedaan worden een referentierentevoet die dan dient als berekeningsgrondslag. Een verschil met de referentiewisselkoers (zie bespreking van art. I.9, 19°) ligt in het feit dat de referentiewisselkoers door de betalingsdienstaanbieder zelf aan de betalingsdienstgebruiker ter beschikking mag worden gesteld, terwijl de referentierentevoet afkomstig moet zijn van een voor het publiek toegankelijke bron en door beide partijen bij een betalingsdienstencontract moet nagegaan kunnen worden. Volgens de Memorie van Toelichting is dit verschil ingegeven door de verschillende marktpraktijken voor het vastleggen van beide (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 18).

Net als de wisselkoers, is de rentevoet bij raamcontracten één van de bestanddelen van de voorafgaande informatieverplichting (zie art. VII.13, 3°). In het kader van een raamcontract, kan voor de voorafgaande informatieplicht gewerkt worden met een referentierentevoet. Dit veronderstelt wel dat dan de wijze van berekening van de feitelijke interesten en de relevante datum en de index of de basis voor de vaststelling van de referentierentevoet worden meegedeeld. De partijen bij het raamcontract kunnen overeenkomen om wijzigingen in de referentierentevoet onmiddellijk en zonder kennisgeving toe te passen.

Artikel I.9, 21°

Deze definitie is nagenoeg identiek aan de definitie in artikel 4.24 van PSD. De definitie lijkt uiteraard heel erg op de definitie van datzelfde concept in artikel I.8.16 van het WER met betrekking tot marktpraktijken en . De terminologie in boek VII van het WER is gewoon toegespitst op het beperktere materiële kader waarin dit boek zich situeert: de begrippen onderneming, consument en overeenkomsten worden vervangen door respectievelijk betalingsdienstaanbieder, betalingsdienstgebruiker en betalingsdienstencontract.

Voorbeelden van technieken voor communicatie op afstand liggen voor de hand: het gaat onder meer om brieven (zie Q&A PSD, question 35), telefoon, fax, e-mail en meer algemeen internet (onder meer eventueel contracten gesloten via internetbankieren – zie Q&A PSD, question 228).

Het concept 'techniek voor communicatie op afstand' is van belang voor contracten betreffende betalingsdiensten die op afstand worden gesloten. Het wordt gebruikt in artikel VII.7 § 2 van het WER. Dit artikel bepaalt dat wanneer een contract betreffende een eenmalige betalingstransactie op verzoek van de betalingsdienstgebruiker gesloten is met gebruikmaking van een techniek voor communicatie op afstand die het de betalingsdienstaanbieder onmogelijk maakt zich aan artikel 7 § 1 te houden (verplichting tot het ter beschikking stellen van informatie een voorwaarde voordat de betalingsdienstgebruiker gebonden is door een contract of aanbod), de betalingsdienstaanbieder onmiddellijk na uitvoering van de betalingstransactie aan die verplichtingen uit artikel 7 § 1 moet voldoen. Een soortgelijke bepaling is opgenomen in artikel VII.12 § 2 voor wat betreft de voorafgaande informatie en voorwaarden bij een raamcontract.

Wanneer gesproken wordt over technieken voor communicatie op afstand en contracten die tot stand komen door gebruik van dergelijke technieken, heeft niet enkel de Wet betalingsdiensten de nodige gevolgen. STEENNOT wijst terecht op de regels opgenomen in de artikel VI.54 e.v. van boek VI van het WER die gelden voor overeenkomsten op afstand met betrekking tot financiële diensten (R. STEENNOT, 'Wet van 10 december 2009 betreffende de betalingsdiensten' in *Artikels-gewijze commentaar financieel recht*, Mechelen, Kluwer, losbl., artikel 2, 21° en 22°, 2). Betalingsdiensten zijn inderdaad financiële diensten in de zin van artikel I.8 18° van het WER.

Artikel I.9, 22°

Deze definitie lijkt weliswaar op de definitie in artikel 4.25 van PSD, maar is overgenomen van artikel 2, 25° van de Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming ('WMPC') (nu art. I.8, 19° van het WER). De bedoeling van de wetgever was om naar Belgisch recht slechts één bepaling te hebben. De reeds bestaande bepaling in artikel I.8, 19° van het WER is nagenoeg volledig identiek aan de definitie van Richtlijn 2002/65/EG betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten. De verschillen tussen de definitie in PSD en die in boek VII van het WER lijken echter niet ertoe te leiden dat zij een verschillende inhoud zouden hebben. Cruciaal is (1) dat het gaat om persoonlijk aan de betalingsdienstgebruiker gerichte informatie, (2) dat het mogelijk moet zijn deze informatie op te slaan op een wijze die maakt dat de informatie makkelijk toegankelijk is voor toekomstig gebruik, (3) dat dit kan voor een periode afgestemd op het doel waarvoor de informatie kan dienen en (4) dat de opgeslagen ongewijzigd kan gereproduceerd worden.

De Memorie van Toelichting noemt als voorbeelden van een 'duurzame drager': diskettes, cd-roms, dvd's en harde schijven van personal computers waarop elektronische post is opgeslagen. Tevens wordt daar vermeld dat bij mobiele telefonie een sms kan gelijkgesteld worden met een e-mail. De redenering is dat een sms kan worden opgeslagen op de interne harde schijf of op de SIM-kaart van de gsm, waarbij de SIM-kaart dan wordt gezien als een computerdiskette of cd-rom (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 19). Hetzelfde geldt uiteraard voor een mms (multimediabericht) dat kan worden opgeslagen op het interne flash-geheugen of op een SD- of micro SD-kaart.

De Memorie van Toelichting noemt ook internetwebsites als voorbeeld van een 'duurzame drager', mits deze sites gedurende een voor het doel van de informatie toereikende periode kunnen worden geraadpleegd en de opgeslagen informatie daarmee ongewijzigd kan worden gereproduceerd (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 19). Hierbij wordt verwezen naar considerans 24 van PSD waarin inderdaad deze internetsites genoemd worden. Deze stelling moet echter gelezen worden in het licht van het arrest-Content Services van het Hof van Justitie van 5 juli 2012 waarin het Hof nagaat of een website een duurzame drager is (HvJ 5 juli 2012, C-49/11, *Content Services Ltd t. Bundesarbeitskammer*). De prejudiciële vraag die aanleiding gaf tot het arrest betrof de uitlegging van het begrip 'duurzame drager' in artikel 5, lid 1 van Richtlijn 97/7/EG betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten. In die Richtlijn werd het begrip niet gedefinieerd, maar in een aantal andere richtlijnen zoals de hoger genoemde Richtlijn 2002/65/EG gebeurde dat intussen wel. Het Hof redeneerde als volgt m.b.t. de vraag of een website een duurzame drager is:

Een duurzame drager is een drager die de consument in staat stelt om aan hem persoonlijk gerichte informatie op te slaan, waarborgt dat de inhoud ervan niet wordt gewijzigd en dat de in-

formatie gedurende een passende termijn toegankelijk is en de consumenten de mogelijkheid biedt om de informatie ongewijzigd weer te geven. Het Hof zocht aldus aansluiting bij de benadering van duurzame drager in andere richtlijnen zoals Richtlijn 2002/65 en Richtlijn 2008/48.

Uit de stukken voorgelegd aan het Hof bleek niet dat de website waarover het geding handelde, de consument in staat stelt om de aan hem persoonlijk gerichte informatie op zodanige wijze op te slaan dat hij er toegang toe heeft en om deze informatie ongewijzigd weer te geven gedurende een passende termijn zonder enige mogelijkheid voor de verkoper de inhoud ervan eenzijdig te wijzigen.

Content Services argumenteerde dat de technische vooruitgang en nieuwe technologieën het mogelijk maken om websites te ontwerpen die kunnen waarborgen dat informatie, zonder deze volledig onder controle van de consument te brengen, kan worden opgeslagen, toegankelijk is en door de consument gedurende een passende termijn kan worden weergegeven. Om de stelling te onderbouwen, haalt Content Services een verslag aan waarin wordt aangenomen dat bepaalde geavanceerde websites een duurzame drager kunnen vormen.

Het Hof van Justitie gaat op dit argument niet in en oordeelt niet over de vraag of een dergelijke 'geavanceerde' website aan de vereisten om te spreken van een 'duurzame drager' kan voldoen omdat de website waarover het geding handelde, niet een dergelijke geavanceerde website was.

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie volgt dat een gewone website niet als een 'duurzame drager' kan beschouwd worden. Het Hof laat de mogelijkheid echter open dat er 'geavanceerde' websites bestaan of ontwikkeld kunnen worden die wel aan de voorwaarden voldoen om te spreken van een duurzame drager. In het licht van deze rechtspraak van het Hof van Justitie is de stelling voor ernstige twijfel vatbaar dat een website een duurzame drager zou kunnen zijn wanneer de betalingsdienstaanbieder aan de betalingsdienstgebruiker een link doorstuurt per e-mail naar een internetsite en de consument wordt uitgenodigd om de informatie af te drukken of op te slaan (E. TERRY, 'Artikel 79 WHPC' in *Artikelsgewijze Commentaar Handels- en Economisch Recht*, Kluwer, losbl.). De Europese Commissie heeft geantwoord dat het wel degelijk zou mogelijk zijn om een link te sturen naar een internetsite voor zover (1) de link persoonlijk wordt geadresseerd aan de betalingsdienstgebruiker, (2) toegankelijk is in de toekomst en (3) de ongewijzigde reproductie toelaat van de informatie opgeslagen voor een tijdspanne die voldoende lang is voor de doeleinden waarvoor de informatie moet dienen (Q&A PSD, question no. 36). Een gewone website lijkt daaraan echter niet te kunnen voldoen en dus belandt men opnieuw bij het mogelijke bestaan en aanvaardbaar zijn van zogenaamde 'geavanceerde' websites.

Het concept 'duurzame drager' is in boek VII van het WER van belang voor de uitvoering van de verplichting tot het ter beschikking stellen en verstrekken van (al dan niet voorafgaande) informatie en voorwaarden (art. VII.7 § 1 en VII.12 § 1 en 3 en VII.14 van het WER).

Artikel I.9, 23°

Deze definitie komt niet voor in PSD, maar de woorden 'gepersonaliseerde veiligheidskenmerken' worden wel in PSD op verschillende plaatsen gebruikt en dus ook in boek VII van het WER. De Belgische wetgever meende dat het nuttig was om een definitie van het concept te voorzien, zeker in het licht van de belangrijke rechtsgevolgen die hieraan kunnen vasthangen (*Parl.St. Kamer 2008-2009*, nr. 2179/001, 20). Daarbij wordt verwezen naar artikel VII.36 van het WER dat de aansprakelijkheidsregeling bevat voor gevallen van niet-toegestane betalingstransacties met een betaalinstrument na verlies of diefstal van dat betaalinstrument of, *'indien de betaler heeft nagelaten de veiligheid van de gepersonaliseerde veiligheidskenmerken ervan te waarborgen, uit onrechtmatig gebruik van een betaalinstrument'*. Voor de bewoordingen van de definitie deed de Belgische wetgever inspiratie op in Frankrijk, maar ook in het standpunt van de diensten van de Europese Commissie dat een voor iedereen zichtbaar kaartnummer en een vervaldatum van bijvoorbeeld een kredietkaart niet als "gepersonaliseerde veiligheidskenmerken" beschouwd kunnen worden. De Belgische definitie houdt hiermee volgens de wetgever rekening en dient samen gelezen te worden met de definities van 'betaalinstrument', 'authenticatie' en 'unieke identicator' (*Parl.St. Kamer 2008-2009*, nr. 2179/001, 20).

Gepersonaliseerde veiligheidskenmerken moeten volgens de definitie in het WER alvast voldoen aan een aantal voorwaarden om als dusdanig bestempeld te kunnen worden. Zo is het noodzakelijk dat het gaat om:

- Een technisch middel;

- Toegewezen door een betalingsdienstaanbieder;
- Aan een bepaalde betalingsdienstgebruiker;
- Voor het gebruik van een betaalinstrument.
- Dit dispositief/kenmerk is eigen aan de betalingsdienstgebruiker;
- En onder zijn toezicht;
- Laat toe om het gebruik van een welbepaald betaalinstrument na te gaan;
- En beoogt de gebruiker te authenticeren.

Aan deze voorwaarden kunnen bijvoorbeeld voldoen: een kaart met bijhorende pincode, een loginnaam gecombineerd met een wachtwoord of geheime code.

De woorden 'gepersonaliseerde veiligheidsskenmerken' komen terug op diverse plaatsen in boek VII van het WER zoals artikel VII.30 § 2, VII.31, 1° en 5° en artikel VII.36 § 1 en § 3.

Artikel I.9, 24°

Deze definitie stemt volgens de wetgever overeen met de bestaande definities opgenomen in Europese en Belgische wetgeving die het prudentieel toezicht regelen op kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en tussenpersonen inzake bank- en beleggingsdiensten (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 20).

Het begrip 'agent' komt voor in artikel VII.3, 13° dat bepaalt dat boek VII van het WER niet van toepassing is op betalingstransacties die worden uitgevoerd tussen betalingsdienstaanbieders, hun agenten of bijkantoren, voor eigen rekening.

Artikel I.9, 25°

Deze definitie stemt volgens de wetgever overeen met de bestaande definities opgenomen in Europese en Belgische wetgeving die het prudentieel toezicht regelen op kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en tussenpersonen inzake bank- en beleggingsdiensten (*Parl.St.* Kamer 2008-2009, nr. 2179/001, 20).

Het begrip 'bijkantoor' komt in meervoudsvorm voor in artikel VII.3, 13° van Boek VII van het WER dat bepaalt dat dit boek niet van toepassing is op betalingstransacties die worden uitgevoerd tussen betalingsdienstaanbieders, hun agenten of bijkantoren, voor eigen rekening.

Artikel I.9, 26°

Deze definitie vindt geen basis in PSD en maakte ook geen deel uit van de initiële omzetting van PSD in Belgisch recht bij de oorspronkelijke Wet van 10 december 2009 betreffende betalingsdiensten. De definitie van elektronisch geld in artikel 2, 29° Wet betalingsdiensten werd ingevoegd artikel 120 c) van de Wet van 27 november 2012 tot wijziging van de wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen, en van andere wetgeving die betrekking heeft op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld en van de kredietverenigingen uit het net van het Beroepskrediet.

Dit wetgevend ingrijpen was ingegeven door de omzetting van Richtlijn 2009/110/EG van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG. Uiteindelijk kwam de definitie van elektronisch geld bij de overheveling van de wet betalingsdiensten naar het WER in artikel I.9, 26° terecht.

De definitie in artikel I.9, 26° is nagenoeg gelijk aan de definitie in artikel 2.2 van Richtlijn 2009/110, met dat verschil dat in de Richtlijn verwezen wordt naar betalingstransacties zoals gedefinieerd in PSD, maar dat een *mutatis mutandis* verwijzing in het WER zinloos zou zijn omdat de definitie van betalingstransactie in dezelfde wetgevende tekst is opgenomen.

De specifieke bewoordingen van de definitie zijn het resultaat van de doelstellingen van de Europese wetgever, waarbij minstens de volgende aandachtspunten ter sprake kwamen:

- Het hanteren van een heldere definitie van elektronisch geld die technisch neutraal is (d.w.z. onafhankelijk van bv. de precieze gehanteerde standaard of technische middelen). In algemene termen moet die definitie dan 'alle situaties (...) bestrijken waarin de betalingsdienstaanbieder

een voorafbetaalde opgeslagen waarde uitgeeft in ruil voor geld, die kan worden gebruikt voor betalingsdoeleinden omdat dit door derden wordt aanvaard als betaling' (Inleidende overweging nr.7 bij Richtlijn 2009/110).

– Zowel elektronisch geld aangehouden op een betaalinstrument dat in het bezit is van de houder van het elektronisch geld, als elektronisch geld opgeslagen op afstand op een server dat door de houder wordt beheerd via een specifieke rekening voor elektronisch geld, dienen in de definitie vervat te zijn.

– De definitie mag nooit zo opgesteld zijn dat ze een belemmering zou gaan vormen voor technologische innovatie. Deze innovatie moet ingecalculeerd zijn in de definitie om niet enkel de op dit ogenblik beschikbare vormen van elektronisch geld mee te nemen, maar tevens de vormen van elektronisch geld die in de toekomst nog kunnen worden ontwikkeld.

Artikel I.9, 27°

Deze definitie vindt geen basis in PSD en maakte ook geen deel uit van de initiële omzetting van PSD in Belgisch recht bij de oorspronkelijke Wet van 10 december 2009 betreffende betalingsdiensten. De definitie van uitgever van elektronisch geld in artikel 2, 30° wet betalingsdiensten werd ingevoegd artikel 120 c) van de wet van 27 november 2012 tot wijziging van de wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen, en van andere wetgeving die betrekking heeft op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld en van de kredietverenigingen uit het net van het Beroepskrediet.

Dit wetgevend ingrijpen was ingegeven door de omzetting van Richtlijn 2009/110/EG van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG. Uiteindelijk kwam de definitie bij de overheveling van de wet betalingsdiensten naar het WER in artikel I.9, 27° terecht.

De definitie van 'uitgevers van elektronisch geld' is niet meer dan een verwijzing naar artikel 4, 32° van de wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen. Deze definitie definieert 'uitgevers van elektronisch geld' als *'de instellingen en andere entiteiten bedoeld in artikel 59, waarvan de werkzaamheden bestaan in het uitgeven van elektronisch geld, en de rechtspersonen die vrijgesteld zijn op grond van artikel 105'*. De Wet van 21 december 2009 gaat uitgebreid in op wie daarvoor in aanmerking komt en op het statuut van de instelling voor elektronisch geld. Een bespreking van dit statuut valt echter niet binnen het bestek van een bespreking van de Wet betalingsdiensten.

Artikel I.9, 28°

Deze definitie vindt geen basis in PSD en maakte ook geen deel uit van de initiële omzetting van PSD in Belgisch recht bij de oorspronkelijke wet van 10 december 2009 betreffende betalingsdiensten. De definitie van instelling voor elektronisch geld in artikel 2, 31° Wet betalingsdiensten werd ingevoegd artikel 120 c) van de Wet van 27 november 2012 tot wijziging van de wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen, en van andere wetgeving die betrekking heeft op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld en van de kredietverenigingen uit het net van het Beroepskrediet.

Dit wetgevend ingrijpen was ingegeven door de omzetting van Richtlijn 2009/110/EG van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG. Uiteindelijk kwam de definitie bij de overheveling van de wet betalingsdiensten naar het WER in artikel I.9, 28° terecht.

De definitie van 'instellingen voor elektronisch geld' is niet meer dan een verwijzing naar artikel 4, 31° van de wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen. Deze de-

finitie definieert 'instellingen voor van elektronisch geld' als *'een uitgever van elektronisch geld als bedoeld in Boek 3, Titel 2*. De Wet van 21 december 2009 gaat uitgebreid in op het statuut van de instelling voor elektronisch geld, maar een bespreking hiervan valt buiten het bestek van een bespreking van de Wet betalingsdiensten.

Artikel I.9, 29°

Deze definitie vindt geen basis in PSD en maakte ook geen deel uit van de initiële omzetting van PSD in Belgisch recht bij de oorspronkelijke wet van 10 december 2009 betreffende betalingsdiensten. De definitie van houder van elektronisch geld in artikel 2, 32° Wet betalingsdiensten werd ingevoegd artikel 120 c) van de wet van 27 november 2012 tot wijziging van de wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen, en van andere wetgeving die betrekking heeft op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld en van de kredietverenigingen uit het net van het Beroepskrediet.

Dit wetgevend ingrijpen was ingegeven door de omzetting van Richtlijn 2009/110/EG van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG. Uiteindelijk kwam de definitie bij de overheveling van de wet betalingsdiensten naar het WER in artikel I.9, 29° terecht.

Het is geen toeval dat de Belgische wetgever ervoor opteerde om de regelingen inzake elektronisch geld en instellingen voor elektronisch geld voortaan in te schrijven in de wetten van 10 en 21 december 2009 (Wet betalingsdiensten en Wet betalingsinstellingen). De wetgever wees er immers op dat *'de overeenstemming tussen het statuut van de instellingen voor elektronisch geld en dat van de betalingsinstellingen gestimuleerd wordt door de Europese wetgever'* (Parl.St. Kamer 2011-2012, nr. 2431/001 en 2431/002, 5).

Het begrip 'elektronisch geld' is vanzelfsprekend van erg groot belang binnen de definitie van 'houder van elektronisch geld'. De definitie van elektronisch geld is voortaan terug te vinden in de Wet van 21 december 2009 die nu de titel draagt 'Wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen'. De definitie staat meer bepaald in artikel 4, 33° en luidt: *'een elektronische, met inbegrip van magnetische, opgeslagen monetaire waarde vertegenwoordigd door een vordering op de uitgever, die is uitgegeven in ruil voor ontvangen geld om betalingstransacties te verrichten in de zin van artikel 4, 2°, van deze wet, en die wordt aanvaard door een andere natuurlijke of rechtspersoon dan de uitgever van elektronisch geld'*.

Verder is ook de term 'uitgever van elektronisch geld' van belang en deze wordt gedefinieerd in artikel 4, 32° van de wet van 21 december 2009 als *'de instellingen en andere entiteiten bedoeld in artikel 59, waarvan de werkzaamheden bestaan in het uitgeven van elektronisch geld, en de rechtspersonen die vrijgesteld zijn op grond van artikel 105'*.

Artikel I.9, 30°

Deze definitie werd door de Belgische wetgever ingevoerd om op een korte en efficiënte wijze te kunnen verwijzen naar de bepalingen van de betreffende wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen.

Deze definitie vindt uiteraard geen basis in PSD en maakte ook geen deel uit van de initiële omzetting van PSD in Belgisch recht bij de oorspronkelijke wet van 10 december 2009. De definitie werd ingevoegd door de wet van 27 november 2012 tot wijziging van de wet van 21 december 2009 betreffende het statuut van de betalingsinstellingen, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en de toegang tot betalingssystemen, en van andere wetgeving die betrekking heeft op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld en van de kredietverenigingen uit het net van het Beroepskrediet. Dit wetgevend ingrijpen was ingegeven door de omzetting van Richtlijn 2009/110/EG van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG. Uiteindelijk kwam de definitie bij de overheve-

ling van de wet betalingsdiensten naar het WER in artikel I.9, 30° terecht.

Artikel I.9, 31°

Bij de overheveling van de wet van 10 december 2009 betreffende betalingsdiensten heeft de wetgever de gelegenheid genomen om het begrip "overschrijving" voor het eerst te definiëren. De definitie zelf is overgenomen uit de zogenaamde SEPA-verordening waar het begrip "overmaking" wordt gebruikt (art. 2(1) Verordening (EU) Nr. 260/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009, *Pb.L.* 30 maart 2012, L 94/22).

Het gaat dus om het meest rudimentaire voorbeeld van een betalingstransactie: in essentie geeft de betaler de opdracht tot een verrichting waarbij de rekening van de opdrachtgever met een bepaald bedrag wordt gedebiteerd en de rekening van de begunstigde met datzelfde bedrag wordt gecrediteerd. De betaler initieert dus de betalingstransactie, zijn rekening wordt gedebiteerd en de rekening van de begunstigde wordt gecrediteerd. De definitie van overschrijving die gegeven wordt is dan ook gelijkaardig aan deze die in het verleden gebruikt werd in de rechtsleer (R. STEENNOT, *Betalingsdiensten*, Wolters Kluwer, Mechelen, 2015, 58).

Het begrip overschrijving zelf wordt in het WER enkel gehanteerd bij de definiëring van het begrip betalingsdiensten (zie commentaar bij art. I.9, 1° van het WER).

}1[BOEK VII BETALINGS- EN KREDIETDIENSTEN]¹

►1. Opschrift ingevoegd bij art. 3 wet 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014, inwerkingtreding: door de Koning te bepalen (art. 58)

}1[TITEL 2 TOEPASSINGSGBIED]¹

►1. Opschrift ingevoegd bij art. 3 wet 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014, inwerkingtreding: 29 mei 2014 (art. 1, 2°, K.B. 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014)

►¹[Art. VII.2. § 1. Titels 3 en 5 tot 7 van dit boek zijn van toepassing op betalingsdiensten, in de mate dat zowel de betalingsdienstaanbieder van de betaler als de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde, of de enige bij de betalingstransactie betrokken betalingsdienstaanbieder in een Lid-Staat gevestigd is.

Artikel VII.47 is van toepassing op de betalingsdiensten, van zodra de betalingsdienstaanbieder van ofwel de betaler of de begunstigde in België gevestigd is.

De artikelen VII.35 en VII.36 zijn eveneens van toepassing op de betalingsdiensten, van zodra de betalingsdienstaanbieder van de betaler in België is gevestigd.

De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit, rekening houdend met vergelijkbare wettelijke bepalingen toegepast in de overige Lid-Staten, de aard en de beschikbaarheid van de aangeboden betalingsdienst en de reële mogelijkheden voor de betalingsdienstaanbieders tot het verstrekken van bijkomende informatie, de lijst met artikelen opgesomd in het voorgaande lid geheel of gedeeltelijk uitbreiden tot de artikelen VII.4 tot VII.19, VII.21, § 1, VII.22, VII.24 tot VII.27, VII.29 tot VII.33, VII.39 tot VII.41, VII.48 en VII.55, § 1.

Behoudens andersluidende bepalingen is dit boek van toepassing op de betalingsdiensten uitgevoerd in euro of in de valuta van een Lid-Staat buiten de eurozone. De artikelen VII.35 en VII.36 van dit boek zijn evenwel van toepassing op de betalingsdiensten ongeacht de gehanteerde valuta.

Dit boek is ook van toepassing op de uitgifte en terugbetaalbaarheid van elektronisch geld door uitgevers van elektronisch geld.

►²[De bepalingen van Boek VII, Titel 3, Hoofdstuk 11, regelen een aangelegenheid als bedoeld in artikel 1 van Verordening (EU) nr. 2015/751.]²

§ 2. Titels 4 tot 7 van dit boek zijn van toepassing op de kredietovereenkomsten gesloten met een consument die in België zijn gewone verblijfplaats heeft, op voorwaarde dat:

1° de kredietgever zijn commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in België; of

2° dergelijke activiteiten met ongeacht welke middelen richt op België of op verscheidene landen, met inbegrip van België, en de overeenkomst onder die activiteiten valt.

Hoofdstuk 1 van titel 4 is enkel van toepassing op het consumentenkrediet.

Hoofdstuk 2 van titel 4 is enkel van toepassing op het hypothecair krediet.

Hoofdstuk 2 van titel 5 is enkel van toepassing op het consumentenkrediet.

Hoofdstuk 3 van titel 5 is enkel van toepassing op het hypothecair krediet.

§ 3. Niettegenstaande de bepalingen van §§ 1 en 2 kunnen partijen, overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), het recht kiezen dat van toepassing is op een overeenkomst die voldoet aan de voorwaarden van artikel 6, lid 1 van deze Verordening. Deze keuze mag er evenwel niet toe leiden dat de consument de bescherming verliest welke hij geniet op grond van bepalingen

waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken volgens de toepasselijke Belgische regelgeving bij gebreke van rechtskeuze.

§ 4. Onverminderd de bepalingen van de artikelen VII.26, VII.54 en VII.194 tot VII.208, is elk met de bepalingen van dit boek en van zijn uitvoeringsbesluiten strijdig beding verboden en nietig van rechtswege voor zover het ertoe strekt de rechten van de consument of van de betalingsdienstgebruiker in te perken of zijn verplichtingen te verzwaren.

Onverminderd de bepalingen van artikelen VII.54 zijn elk van de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden verboden en nietig van rechts-

wege voor zover die ertoe strekken de bewijslast voor de naleving van alle of een deel van de in dit boek bedoelde verplichtingen die rusten op de betalingsdienstaanbieder, de kredietgever of de kredietbemiddelaar, op de betalingsdienstgebruiker of de consument te leggen. Het komt aan de kredietgever toe het bewijs te leveren dat hij heeft voldaan aan de verplichtingen inzake kredietwaardigheidsbeoordeling, bedoeld in de artikelen VII.69, VII.75 en VII.77, van de consument en desgevallend van de steller van een persoonlijke zekerheid.¹

►1. – Ingevoegd bij art. 3 wet 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014, inwerkingtreding: 29 mei 2014 (art. 1, 2°, K.B. 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014)

►2. – § 1, lid 7, ingevoegd bij art. 10 wet 29 juni 2016, *B.S.*, 6 juli 2016, *err.*, *B.S.*, 8 juli 2016

Simon Landuyt

In artikel VII.2., §1 WER wordt het toepassingsgebied geschetst van de privaatrechtelijke bepalingen inzake betalingsdiensten in de verhouding tussen de betalingsdienstgebruiker en de betalingsdienstaanbieder. Deze zijn van toepassing op betalingsdiensten, in de mate dat zowel de betalingsdienstaanbieder van de betaler als de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde, of de enige bij de betalingstransactie betrokken betalingsdienstaanbieder in de Europese Unie gevestigd is en de betalingsdienst uitgevoerd wordt in euro of in de valuta van een lidstaat buiten de eurozone. Het gaat om cumulatieve voorwaarden (R. STEENNOT, *Giraal en elektronisch betalingsverkeer in APR*, Mechelen, Kluwer, 2011, nr. 85).

Bij wijze van voorbeeld: indien een Belgische betaler via een Belgische betalingsdienstaanbieder een overschrijving uitvoert van Amerikaanse Dollars naar een Marokkaanse betalingsdienstaanbieder dan zullen de privaatrechtelijke regels inzake betalingsdiensten van het WER niet van toepassing zijn omdat Marokko geen EU-lidstaat is en dollars geen valuta zijn uitgegeven in de EU. Hiervoor zullen de gemeenrechtelijke regels - zoals bepaald door het internationaal privaatrecht - blijven gelden.

Net zoals omschreven in de Richtlijn Betalingsdiensten zijn de privaatrechtelijke regels inzake betalingsdiensten dus principieel maar van toepassing wanneer alle betrokken betalingsdienstaanbieders in de Europese Economische Ruimte zijn gevestigd. Dit is het zogenaamde “*two legs in*” principe.

De Belgische wetgever heeft echter beslist om de WER ook op een aantal “*one leg in*”-transacties toepasselijk te verklaren. Zo zijn de regels inzake de aansprakelijkheid (terug te vinden in de artikelen VII.35. en VII.36. WER) in geval van niet-toegestane betalingstransacties van toepassing zodra de betalingsdienstaanbieder van de betaler in België is gevestigd en dit ongeacht de gehanteerde valuta.

Dit kan in de praktijk belangrijk zijn wanneer bijvoorbeeld een Belgische betaler op vakantie in Egypte zijn kredietkaart verliest en daarmee een aantal ongewilde transacties in Egyptische pond plaatsvinden. Zelfs indien de betalingsaanbieder van de begunstigde in Egypte gevestigd is, dan nog zal de Belgische betaler toepassing kunnen vragen van de beschermingsregels uit boek VII van het WER.

Het “*one leg in*”-principe vindt zelfs nog ruimere toepassing voor wat betreft de valutadatum (VII.47 WER). In die zin stelt artikel VII.2., § 1, tweede lid WER dat deze van toepassing is van zodra de betalingsdienstaanbieder van ofwel de betaler ofwel de begunstigde in België gevestigd is. Deze bepalingen afdwingen van buitenlandse, zeker niet-EU, betalingsdienstaanbieders zal in praktijk echter niet gemakkelijk zijn en zal vragen van internationaal privaatrecht oproepen.

De Belgische wetgever die naar eigen zeggen tijdens de genese van de Richtlijn Betalingsdiensten samen met de Europese Commissie een groot voorstander was om het “*one leg in*” beginsel zo maximaal mogelijk toepassing te laten vinden (Memorie van toelichting, *Parl.St. Kamer* 2008-2009, Doc. 52, nr. 2179/001, 25), heeft de Koning de mogelijkheid gelaten om zonnodig een aantal bepalingen van boek VII van het WER eveneens van toepassing te maken van zodra de betalingsdienstaanbieder van de betaler in België is gevestigd. Dit dient echter, teneinde de concurrentiepositie van de Belgische financiële sector te vrijwaren, te gebeuren na overleg met de financiële sector en rekening houdend met vergelijkbare bepalingen toegepast in de overige Lidstaten van de EU.

Voor wat betreft de uitvoeringstermijn en valutadatum is in artikel VII.43. WER tevens een afwijkend toepassingsgebied voorzien. Zo zal, ongeacht of de transactie al dan niet in euro plaatsvond en van zodra de betalingsdienstaanbieder van ofwel de betaler ofwel de begunstigde in België gevestigd is, de valutadatum van de creditering van de betaalrekening van de begunstigde uiterlijk dienen te vallen op de werkdag waarop het bedrag van de betalingstransactie op de rekening van de betalingsdienstaanbieder van de begunstigde wordt gecrediteerd en zal de valutadatum van de debitering van de betaalrekening van de betaler niet vroeger mogen vallen dan het tijdstip waarop het bedrag van de betalingstransactie van die rekening is gedebiteerd (voor een uitgebreide uitleg met betrekking tot dit specifiek toepassingsgebied, zie Memorie van toelichting, *Parl.St. Kamer* 2008-2009, Doc. 52, nr. 2179, 80-81).

De oorspronkelijke wet van 10 december 2009 betreffende betalingsdiensten bepaalde bijkomend dat deze wetgeving van toepassing was op betalingsdiensten *die in België te koop werden aangeboden*. Minstens met betrekking tot professionelen was deze niet-geharmoniseerde voorwaarde moeilijk verenigbaar met het herkomstlandbeginsel zoals geponoerd in de richtlijn elektronische handel (zie o.a. R. STEENNOT, *Giraal en elektronisch betalingsverkeer* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2011, nr. 104-105; P.E. BERGER en S. LANDUYT, "Toepassingsgebied van de Wet Betalingsdiensten en de Wet Betalingsinstellingen", in INSTITUUT FINANCIËEL RECHT (ed.) *Financiële regulering in de kering*, Antwerpen, Intersentia, 2012, p. 150-153). Deze voorwaarde werd gelet op de kritiek die hierop kwam weggelaten bij de overheveling van de bepalingen inzake betalingsdiensten naar het WER. Hierdoor spelen de gewone regels van het internationaal privaatrecht opnieuw ten volle bij het bepalen van het toepasselijke recht op de privaatrechtelijke verhouding tussen de betalingsdienstgebruiker en de betalingsdienstaanbieder (Memorie van toelichting, *Parl.St. Kamer* 2013-2014, Doc. 53, nr. 3429, p. 20). Overeenkomstig artikel 3 van de Rome I Verordening worden overeenkomsten beheerst door het recht dat de partijen hebben gekozen. De rechtskeuze wordt uitdrukkelijk gedaan of blijkt duidelijk uit de bepalingen van de overeenkomst of de omstandigheden van het geval. Bij hun keuze kunnen de partijen het toepasselijke recht aanwijzen voor de overeenkomst in haar geheel of voor slechts een onderdeel daarvan. Deze keuze mag er overeenkomstig artikel 6 (2) van de Rome I Verordening evenwel niet toe leiden dat de consument de bescherming verliest welke hij geniet op grond van de dwingende bepalingen van het WER (zie art. VII. 2, § 3 WER). Indien geen rechtskeuze werd gemaakt zal, wanneer de betalingsdienstgebruiker een niet-consument is, het recht van het land van de betalingsdienstaanbieder van toepassing zijn (art. 4 Rome I Verordening). Betreft het een consument, dan zal op basis van artikel 6 (1) van de Rome I Verordening het recht van het land waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft van toepassing zijn indien de aanbieder activiteiten richt of ontplooit in dat land.

Tenslotte kan nog opgemerkt worden dat in boek VII WER ook nog een aantal privaatrechtelijke aspecten in de relatie tussen de uitgever en de houder van elektronisch geld worden geregeld. Het betreft meer specifiek het verbod van interest en de uitgifte en terugbetaalbaarheid van elektronisch geld (art. VII.60-62 WER).

¹[Art. VII.3. § 1. Dit boek is niet van toepassing op:

1° betalingstransacties die uitsluitend in contanten, rechtstreeks door de betaler aan de begunstigde worden verricht, zonder enige tussenkomst;

2° betalingstransacties die door de betaler aan de begunstigde worden uitgevoerd via een handelsagent die gemachtigd is om voor rekening van de betaler of de begunstigde de verkoop of aankoop van goederen of diensten tot stand te brengen of te sluiten;

3° beroepsmatig fysiek transport van bankbiljetten en muntstukken, inclusief ophaling, verwerking en levering;

4° betalingstransacties die bestaan in de niet-beroepsmatige ophaling en levering van contanten in het kader van een activiteit zonder winstoogmerk of voor liefdadigheidsdoeleinden;

5° diensten waarbij contanten door de begunstigde aan de betaler worden verstrekt als onderdeel van een betalingstransactie op uitdrukkelijk verzoek van de betalingsdienstgebruiker vlak voor de uitvoering van een betalingstransactie in de vorm van een betaling voor de aankoop van goederen of diensten;

6° geldwisseltransacties, dat wil zeggen uitwisseling van contanten waarbij de geldmiddelen niet op een betaalrekening worden aangehouden;

7° betalingstransacties die zijn gebaseerd op een van de volgende documenten die door een betalingsdienstaanbieder zijn uitgegeven met de bedoeling geldmiddelen beschikbaar te stellen aan de begunstigde:

a) een papieren cheque bedoeld in artikel 1 van de wet van 1 maart 1961 betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque en de inwerkingtreding van deze wet, of iedere andere gelijkaardige vorm van papieren cheque, zoals de postcheque bedoeld in de wet van 2 mei 1956 op de postcheque, een circulaire cheque of enige andere titel die, ongeacht de benaming, dezelfde rechtsgevolgen met zich meebrengt;

b) een papieren wisselbrief bedoeld in artikel 1 van de wet van 31 december 1955 op de gecoördineerde wetten op wisselbrieven en orderbrieven en iedere gelijkaardige vorm van papieren wisselbrief die, ongeacht de benaming, dezelfde rechtsgevolgen met zich meebrengt;

c) een papieren tegoedbon waaronder een papieren dienstencheque zoals bedoeld in artikel 2, 1°, van de wet van

20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen, en papieren maaltijdcheques;

d) een papieren reischeque;

e) een papieren postwissel uitgegeven en/of betaald in specien aan een loket van een postkantoor of in een ander postaal servicepunt;

8° betalingstransacties die worden uitgevoerd binnen een betalings- of een effectenafwikkelingssysteem of tussen afwikkelingsagenten, centrale tegenpartijen, verrekamers en/of centrale banken en andere deelnemers van het systeem, en betalingsdienstaanbieders, onverminderd het bepaalde bij artikel 49 van de wet van 21 december 2009;

9° betalingstransacties in verband met dienstverlening op effecten, met inbegrip van uitkeringen van dividend, inkomsten en dergelijke, en aflossing en verkoop, uitgevoerd door personen als bedoeld onder 8° of door beleggingsondernemingen, kredietinstellingen, instellingen voor collectieve belegging of vermogensbeheerders die beleggingsdiensten aanbieden, alsmede andere instellingen aan welke bewaarneming van financiële instrumenten is toegestaan;

10° door technische dienstverleners verrichte diensten die de aanbieder van betalingsdiensten ondersteunen zonder dat de betrokken dienstverleners op enig moment in het bezit komen van de over te maken geldmiddelen, met inbegrip van verwerking en opslag van gegevens, diensten ter bescherming van het vertrouwen en het privéleven, authenticatie van gegevens en entiteiten, aanbieder van informatietechnologie (IT)- en communicatienetwerken, alsook aanbieder en onderhoud van voor betalingsdiensten gebruikte automaten en instrumenten;

11° diensten gebaseerd op betaalinstrumenten die kunnen worden gebruikt om, louter in de door de uitgevende instelling gebruikte bedrijfsgebouwen of uit hoofde van een handelsovereenkomst met de uitgevende instelling, hetzij binnen een beperkt netwerk van dienstverleners, hetzij voor een beperkte reeks goederen en diensten, goederen en diensten te verkrijgen, en waarbij:

– deze betaalinstrumenten niet – rechtstreeks of onrechtstreeks – verbonden zijn aan een kredietovereenkomst; of

– in geval het een betaalinstrument betreft waarop elektronisch geld kan worden op- of ontladen, er aan de hand van dit instrument geen rechtstreekse toegang mogelijk is tot een betaalrekening die gehanteerd wordt voor het op- of ontladen;

12° betalingstransacties uitgevoerd via een telecommunicatie-, digitaal of IT-instrument, wanneer de gekochte goederen of diensten geleverd worden aan, en gebruikt moeten worden via, een telecommunicatie-, digitaal of IT-instrument, mits de telecommunicatie-, digitale of IT-exploitant niet uitsluitend als intermediair optreedt tussen de betalingsdienstgebruiker en de leverancier van de goederen en diensten;

13° betalingstransacties die worden uitgevoerd tussen betalingsdienstaanbieders, hun agenten of bijkantoren, voor eigen rekening;

14° betalingstransacties tussen een moederonderneming en haar dochteronderneming of tussen dochterondernemingen van dezelfde moederonderneming, waarbij geen andere betalingsdienstaanbieder dan een tot dezelfde groep behorende onderneming tussenkomt;

15° diensten van aanbieders bestaande uit het opnemen van contanten via geldautomaten namens een of meer kaartuitgevers die geen partij zijn bij het raamcontract met de cliënt die geld van een betaalrekening opneemt,

mits die aanbieders geen andere betalingsdiensten uitvoeren zoals opgesomd in artikel I.9, 1°.

§ 2. Dit boek is niet van toepassing op:

1° de verzekeringsovereenkomsten alsook de overeenkomsten voor doorlopende dienstverlening en doorlopende levering van dezelfde goederen, waarbij de consument, zolang de diensten of goederen worden geleverd, de kosten daarvan in termijnen betaalt;

2° de huurovereenkomsten waarbij noch in het contract zelf noch bij afzonderlijke overeenkomst een verplichting is voorzien om het goed te kopen. Dergelijke verplichting wordt geacht te bestaan indien de verhuurder hiertoe eenzijdig beslist;

3° de consumentenkredietovereenkomsten zonder interest waarbij het opgenomen krediet binnen een termijn van twee maanden wordt terugbetaald en de kredietgever kosten vraagt die lager zijn dan 4,17 euro op maandbasis. Die kosten omvatten de kosten bedoeld in artikel I.9, 41°, zo nodig berekend op basis van de elementen bedoeld in artikel I.9, 42°.

Het drempelbedrag wordt geïndexeerd op 1 januari van elk jaar op basis van de volgende formule: 4,17 euro vermenigvuldigd met de nieuwe index en gedeeld door de aanvangsindex. De nieuwe index is de index van de consumptieprijzen van de maand december van het vorige jaar en de aanvangsindex is de index van de consumptieprijzen van de maand december 2010. Het geïndexeerde bedrag wordt afgerond overeenkomstig de regelen die gelden voor de afronding van de debetrentevoet op grond van artikel I.9, 44°. De Koning kan het bedrag van deze drempel wijzigen;

4° de consumentenkredietovereenkomsten die het resultaat zijn van een schikking voor de rechter of een andere daartoe van overheidswege bevoegde instantie;

5° de overeenkomsten van huwelijksbemiddeling die onder de toepassing vallen van de wet van 9 maart 1993 ertoe strekkende de exploitatie van huwelijksbureaus te regelen en te controleren;

6° de consumentenkredietovereenkomsten die voorzien in kosteloos uitstel van een bestaande schuld;

7° de kredietovereenkomsten toegestaan door de bergen van barmhartigheid bedoeld door de wet van 30 april 1848 op de herinrichting der bergen van barmhartigheid;

8° de kredietovereenkomsten zonder interesten en zonder kosten die onder de toepassing vallen van artikel 18 van de wet van 28 augustus 2011 betreffende de bescherming van de consumenten inzake overeenkomsten betreffende het gebruik van goederen in deeltijd, vakantieproducten van lange duur, doorverkoop en uitwisseling.

§ 3. Dit boek is evenmin van toepassing op:

1° de kredietovereenkomsten die betrekking hebben op bedragen van minder dan 200 euro, met uitzondering van de bepalingen van de artikelen VII.1, VII.2, § 2 tot 4, VII.3, § 2 tot 4, VII.64 tot VII.66, VII.67 tot VII.74, VII.75, eerste lid, VII.79, derde lid, VII.80, VII.85 tot VII.90, VII.94, VII.98, VII.99, VII.105 tot VII.115, VII.158 tot VII.188, VII.194 tot VII.208, VII.215 tot VII.219;

2° de geoorloofde debetstanden op een rekening die binnen een maand moeten worden afgelost, met uitzondering van de bepalingen bedoeld in de artikelen VII.1, VII.2, § 2 tot 4, VII.3, § 2 tot 4, VII.68, VII.71, § 3, VII.72 en VII.73, VII.77, VII.85 tot VII.87, VII.88 en VII.89, ¹[VII.94], ²VII.99, § 1, VII.100 en VII.101, VII.105 en VII.106, VII.107, VII.112, VII.114 tot VII.122, VII.158 tot VII.188, VII.196, VII.199, VII.200, VII.201, 1° en 2°, VII.204, VII.205, VII.215 tot VII.219;

3° de geoorloofde debetstanden op een rekening terugbetaalbaar op verzoek van de kredietgever of binnen een termijn van drie maanden, met uitzondering van de bepalingen van de artikelen VII.1, VII.2, §§ 2 tot 4, VII.3, §§ 2 tot 4, VII.64, § 1, eerste lid, 1° tot 3°, en § 2, VII.65 en VII.66, VII.67 tot VII.69, VII.71 tot VII.77, VII.78, §§ 1 en 2, 1° tot 13°, § 4, 1° en 2°, VII.79, VII.84 tot VII.95, VII.96, § 1, VII.97, § 2, VII.98, VII.99, § 1, VII.100 tot VII.122, VII.148 tot VII.188, VII.194 tot VII.208, VII.215 tot VII.219;

4° de overschrijdingen, met uitzondering van de bepalingen van de artikelen VII.1, VII.2, §§ 2 tot 4, VII.3, §§ 2 tot 4, VII.64, § 2, VII.65 en VII.66, VII.68, VII.85, VII.86, §§ 1 tot 3, 5 tot 6, VII.87 tot VII.89, VII. VII.94, VII.97, § 1, VII.97, § 2, VII.101, VII.105 tot VII.107, VII.112 tot 122, VII.148 tot VII.188, VII.196, VII.199 en VII.200, VII.205, VII.215 tot VII.219;

5° de kredietovereenkomsten gesloten met een beleggingsonderneming bedoeld in de ³[wet van 6 april 1995]³ of met een kredietinstelling bedoeld in ⁴[artikel 1, § 3, van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen]⁴ waarbij een belegger transacties kan verrichten op één of meer van de financiële instrumenten bedoeld in artikel 2, 1°, van de ³[wet van 6 april 1995]³ en waarbij de beleggingsonderneming of de kredietinstelling die het krediet verleent, bij deze transactie betrokken is, met uitzondering van de bepalingen van de artikelen VII.1, VII.2, §§ 2 tot 4, VII.3, §§ 2 tot 4, VII.64 tot VII.78, VII.86 tot VII.89, VII.94, VII.96 tot VII.108, VII.112 tot VII.122, VII.148 tot VII.188, VII.194 tot VII.208, VII.215 tot VII.219. In die gevallen zorgt de kredietinstelling of de beleggingsonderneming ook, met betrekking tot het gebruik van het krediet, voor de naleving van de regels bedoeld in artikel 27 van de ³[wet van 6 april 1995]³;

6° consumentenkredietovereenkomsten die erin voorzien dat de kredietgever en de consument regelingen voor uitstel of aflossing treffen als de consument zijn verplichtingen op grond van de oorspronkelijke kredietovereenkomst niet is nagekomen, en:

a) met deze regelingen een rechtsvordering tot ingebrekestelling zou kunnen worden vermeden; en

b) de voorwaarden voor de consument daardoor niet ongunstiger worden dan de voorwaarden van de oorspronkelijke kredietovereenkomst, met uitzondering van de bepalingen bedoeld in de artikelen VII.1, VII.2, §§ 2 tot 4, VII.3, §§ 2 tot 4, VII.64 tot VII.66, VII.67 tot VII.69, VII.71 tot VII.77, VII.78, §§ 1, 2, 1° tot 8°, 3, 2°, 3° en 4°, VII.79, VII.84, VII.91, VII.93, VII.94 tot VII.108, VII.112 tot VII.122, VII.148 tot VII.188, VII.194 tot VII.208, VII.215 tot VII.219. Valt de kredietovereenkomst onder 3°, dan zijn uitsluitend de bepalingen van dat lid van toepassing. De uitzondering bedoeld in dit lid kan slechts eenmalig worden toegepast.

§ 4. De Koning kan bepalen dat sommige artikelen van dit boek, die hij aanwijst, niet van toepassing zijn:

1° op kredietovereenkomsten waarbij het krediet als nevenactiviteit door een werkgever rentevrij of tegen een jaarlijks kostenpercentage dat lager is dan gebruikelijk op de markt, aan zijn werknemers wordt toegekend, en die niet aan het publiek in het algemeen worden aangeboden;

2° op kredietovereenkomsten die door overheidsinstellingen of door particuliere instellingen die daartoe door de bevoegde overheid zijn erkend worden toegestaan, met een doelstelling van algemeen belang, aan een beperkt publiek worden toegekend tegen een lagere dan op de markt gebruikelijke rentevoet, dan wel rentevrij, of onder andere voorwaarden die voor de consument gunstiger zijn dan de op de marktgebruikelijke voorwaarden en tegen rentetarieven die niet hoger zijn dan de op de markt gebruikelijke.¹

►1. – Ingevoegd bij art. 3 wet 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014, inwerkingtreding: 29 mei 2014 (art. 1, 2°, K.B. 19 april 2014, *B.S.*, 28 mei 2014)

►2. – § 3, 2°, gewijzigd bij art. 11, 2°, wet 29 juni 2016, *B.S.*, 6 juli 2016, *err.*, *B.S.*, 8 juli 2016

►3. – § 3, 5°, gewijzigd bij art. 13, 1°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

►4. – § 3, 5°, gewijzigd bij art. 13, 2°, wet 26 oktober 2015, *B.S.*, 30 oktober 2015

Simon Landuyt

Zie commentaar bij artikel 4 Wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen.